

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลสะพานหิน

สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2564

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลสะพานหิน

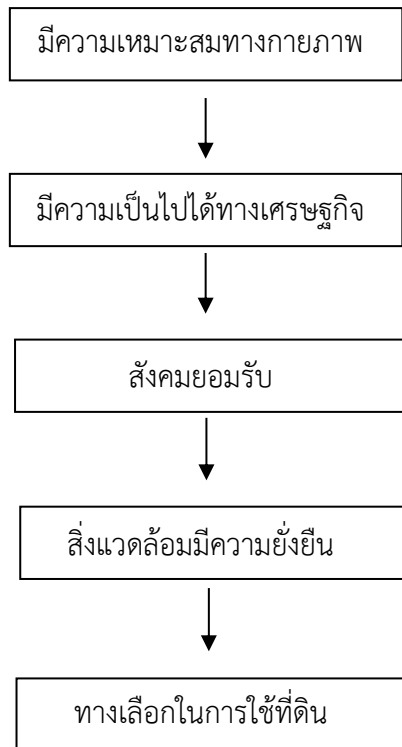
สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

กันยายน

2563

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-5
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-9
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-14
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-4
3.3 ทรัพยากรดิน	3-6
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-17
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-17
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1
ภาคผนวกที่ 2 ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา	ผ2-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ปี 2532-2562	2-7
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564	2-14
2-4 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564	2-17
3-1 บ่อบาดาล ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	3-4
3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	3-9
3-3 สมบัติดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	3-11
3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	3-13
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	5-4
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 2-2
2-2	ความลาดชัน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 2-3
2-3	เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 2-5
2-4	สมดุลงบของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดปราจีนบุรี 2-7
2-5	แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 2-13
3-1	แผนที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 3-2
3-2	แผนที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 3-3
3-3	ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 3-5
3-4	ทรัพยากรดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 3-12
3-5	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 3-14
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 4-7
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 6-16
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี 6-17

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 ถึง 1 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่ม

จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลง จากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดิน ที่มีกิจกรรมของพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณที่ดินพิชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นที่ผิวโลกประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นที่ผิวโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้ หมายถึงดินเพียงอย่าง

เดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (landimprovement) ได้แก่ การทำขึ้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เชื่อมกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามกระบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO, 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 28)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO,1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปრაกฏการณ์ ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

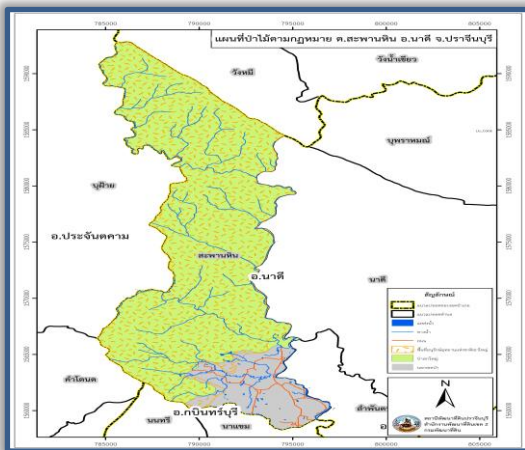
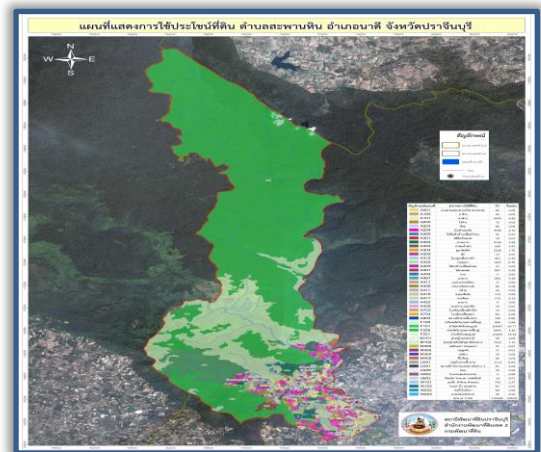
1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินจะสมบูรณ์ได้ ต้องไม่หยุดพัฒนา”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งของตำบล

ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอนาดี มีเนื้อที่รวม 326 ตารางกิโลเมตร หรือ 203,750 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับ เขตพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่)

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลนาแหม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลลำพันตา อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันตก ติดกับ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน, 2563)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านตรอกเนียม

หมู่ที่ 2 บ้านชะอม

หมู่ที่ 3 บ้านบุกล้วย

หมู่ที่ 4 บ้านปากร่วม

หมู่ที่ 5 บ้านสะพานหิน

หมู่ที่ 6 บ้านหนองสองห้อง

หมู่ที่ 7 บ้านหนองตะแบก

หมู่ที่ 8 บ้านโนนหินแห่

หมู่ที่ 9 บ้านโนนม่วง

หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร

(องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน, 2563)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

สะพานหิน หรือเดิมมาจากหินสะพาน ซึ่งประชาชน เรียกชื่อตามแหล่งธรรมชาติ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นคือ มีลานหินขนาดใหญ่กั้นลำน้ำ (แควใสใหญ่) จนสามารถเดินข้ามน้ำได้ใช้เป็นสะพานข้ามสัญจรไปมาระหว่างตำบลสะพานหิน ตำบลลำพันตาและตำบลอื่นๆ จึงเรียกว่า "หินสะพาน" ต่อมาจึงได้เปลี่ยนมาเป็น

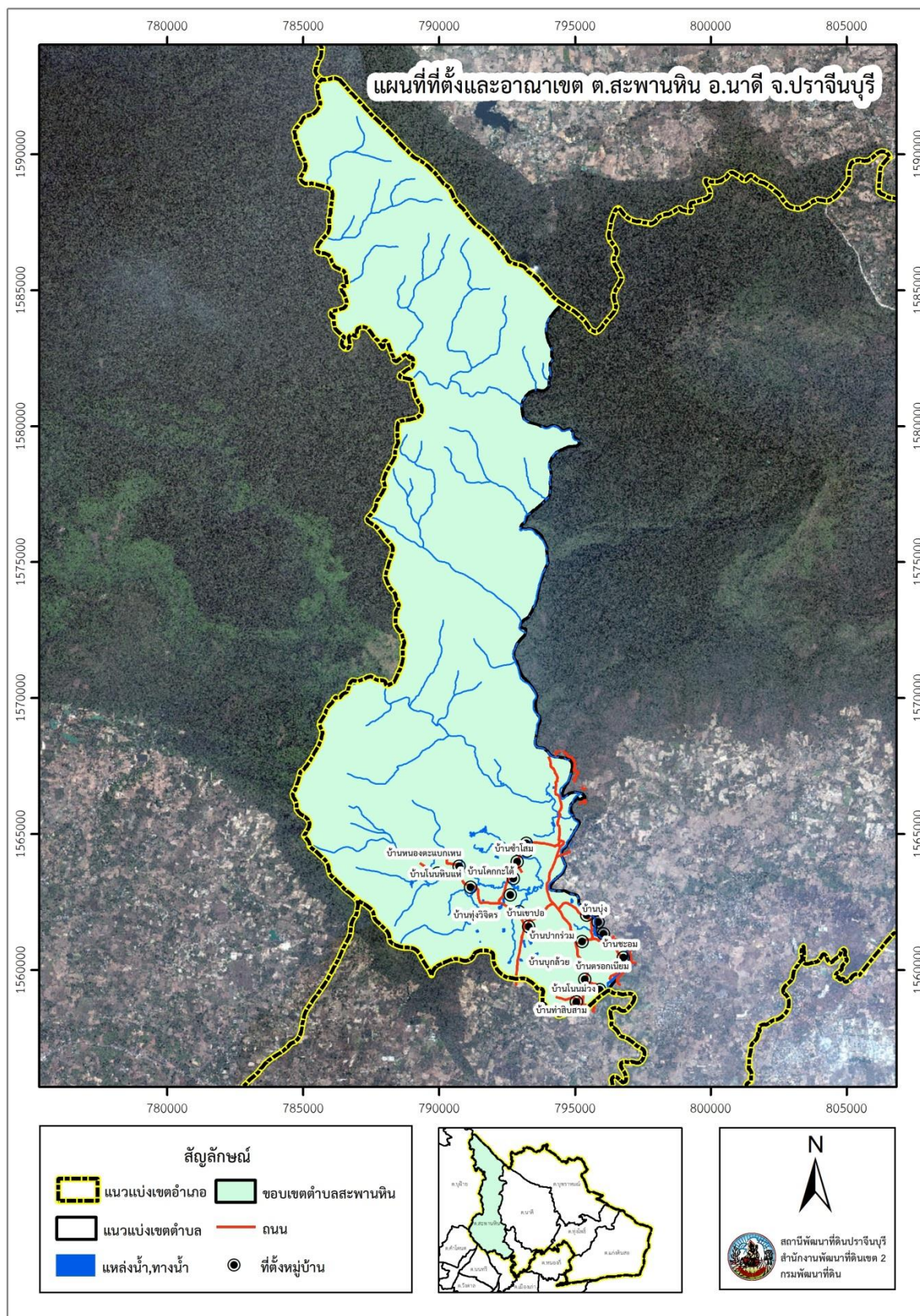
"สะพานหิน" ในปัจจุบัน สะพานหิน จัดตั้งเป็นตำบลประมาณปี พ.ศ. 2471 เดิมขึ้นกับตำบลนาแวม อำเภอกบินทร์บุรี แต่ในภายหลังได้มาขึ้นกับอำเภอชาติ และยกฐานะเป็นตำบลสะพานหินจนมาถึงปัจจุบัน

(องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน, 2563)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบ หรือค่อนข้างราบเรียบถึงสูงชัน โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็น 12-20 เปอร์เซ็นต์ และ 20-35 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ต้นน้ำของตำบลสะพานหิน

(รูปที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

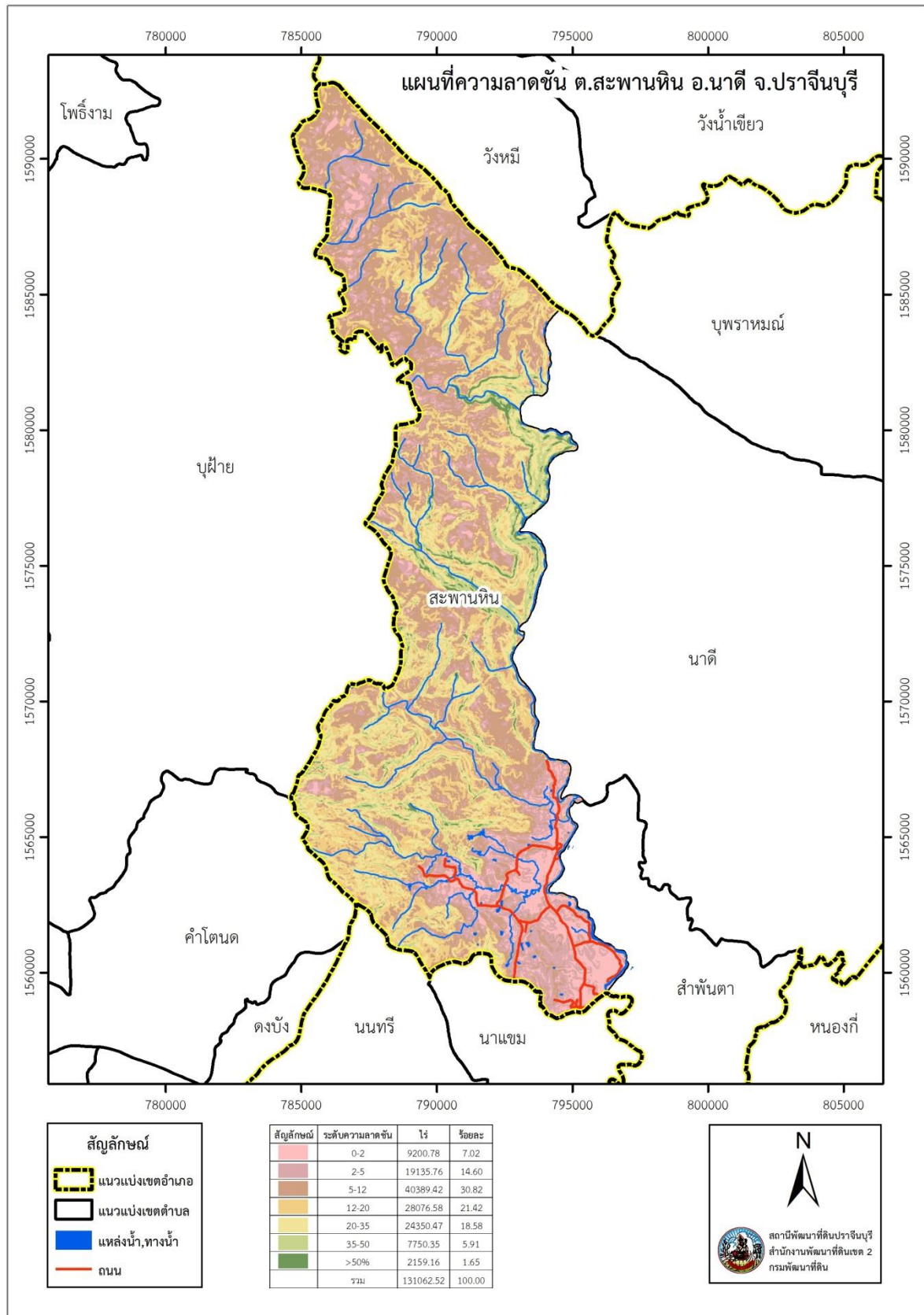

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดปราจีนบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดปราจีนบุรี อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งลมนี้เป็นลมที่พัดพาความหนาวเย็นจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาวอิทธิพลของลมนี้จะทำให้จังหวัดปราจีนบุรีประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งทำให้มีฝนและอากาศชุ่มชื้น

2.5.2 ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งฤดูกาลของจังหวัดปราจีนบุรี ได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามช่วงฤดูหนาวของจังหวัดปราจีนบุรีอาจช้ากว่าบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเริ่มมีอากาศหนาวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์และสิ้นสุดประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะห่อหุ้มความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพัดผ่านประเทศไทยตอนบน ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป

2.5.3 อุณหภูมิ

อุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 30.0 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 26.9 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดปราจีนบุรีมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,781.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 133 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 349.8 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 22 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลสะพานหินมีฝนอยู่ในช่วง 1,350 – 1,600 มิลลิเมตร

(กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 ความชื้นสัมพัทธ์

จังหวัดปราจีนบุรี มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี 74.1 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนกันยายน เท่ากับ 83.0 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนธันวาคม เท่ากับ 63.0 เปอร์เซ็นต์

2.5.6 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532 – 2562) ณ สถานีตรวจอากาศปราจีนบุรีได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนธันวาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-3 ถึง รูปที่ 2-4)

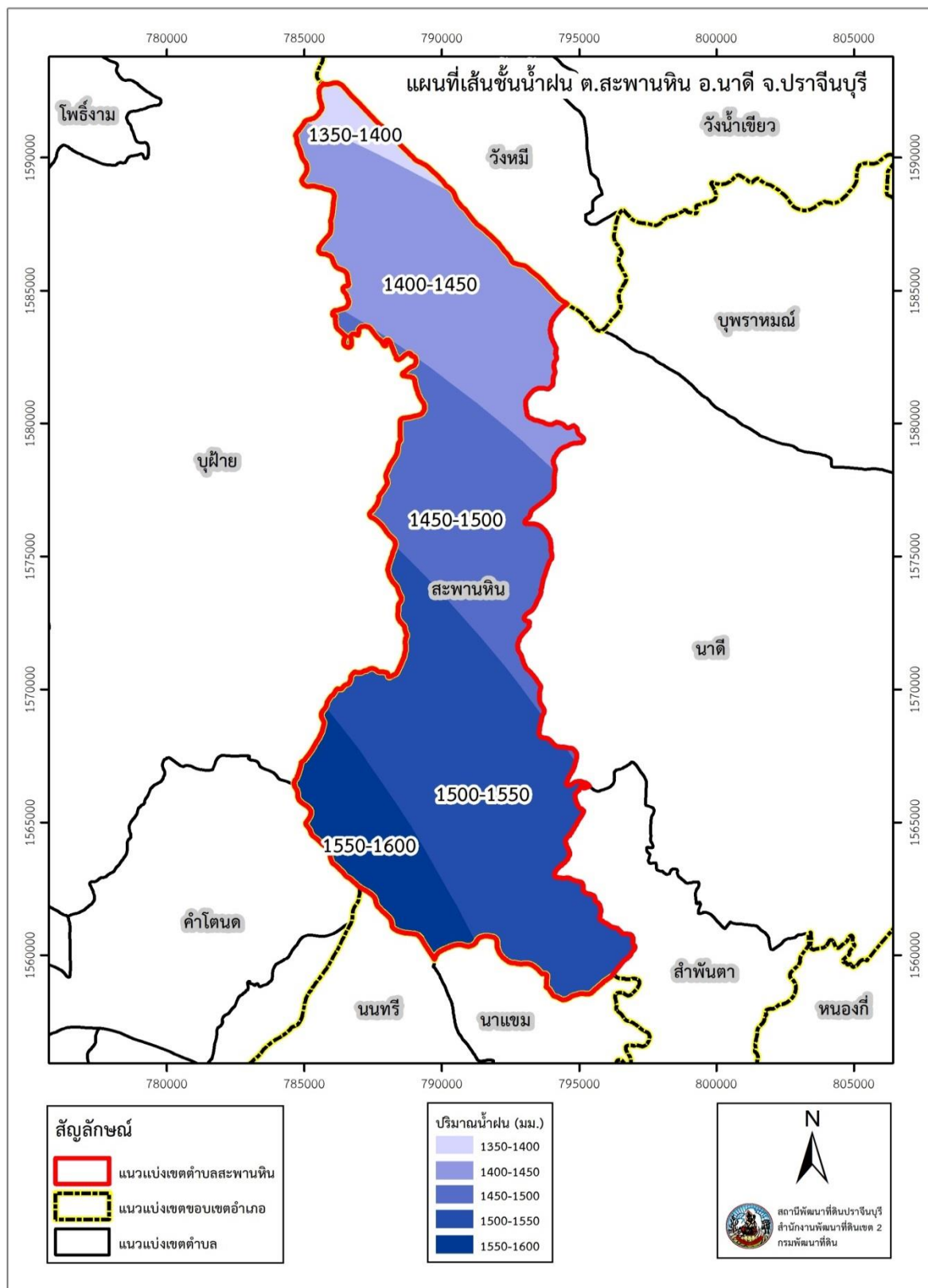

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564

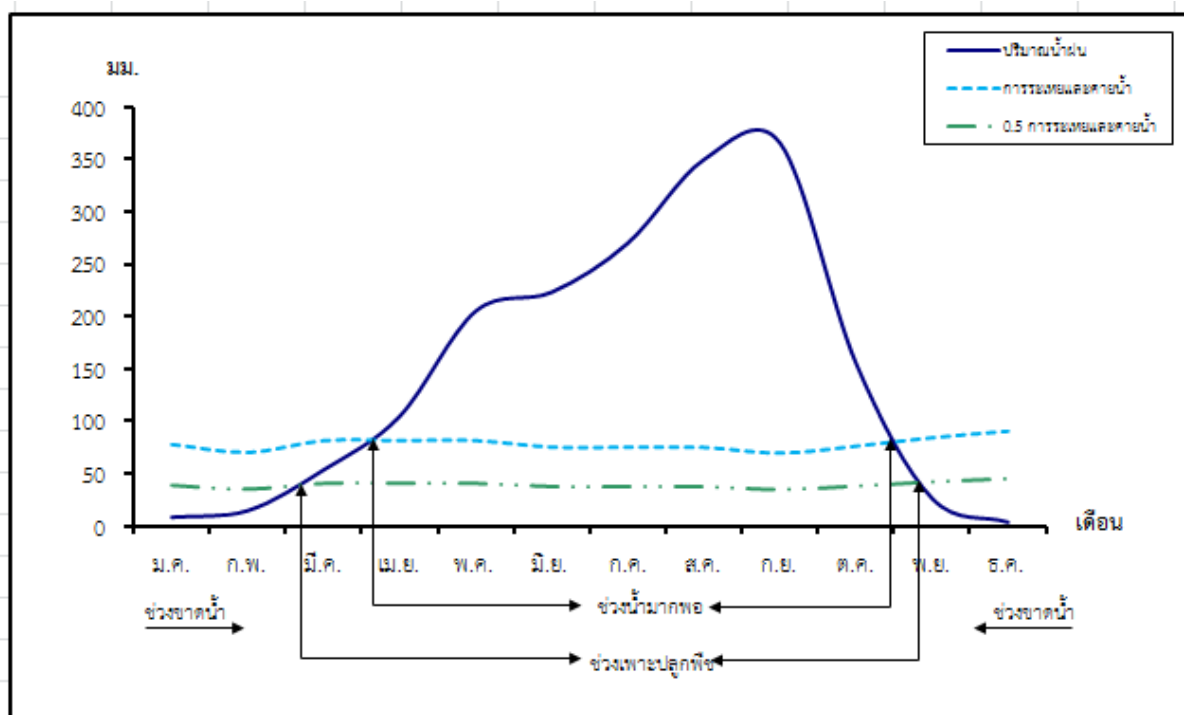
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้ การ* (มม.)	การระเหย และการ คายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	21.3	33.3	26.9	65.0	8.3	1.5	8.2	77.8
ก.พ.	23.0	35.0	28.4	67.0	14.7	2.0	14.4	70.3
มี.ค.	4.6	36.3	29.7	70.0	53.7	5.3	49.1	81.5
เม.ย.	25.5	36.9	30.3	73.0	104.9	8.5	87.3	81.6
พ.ค.	25.7	35.7	29.7	78.0	205.3	15.3	137.9	81.5
มิ.ย.	25.4	34.3	29.1	81.0	223.3	18.1	143.5	75.3
ก.ค.	25.1	33.5	28.6	82.0	270.1	20.1	152.0	75.3
ส.ค.	25.0	33.2	28.4	82.0	349.8	22.3	160.0	75.0
ก.ย.	24.9	33.1	28.3	83.0	365.8	21.3	161.6	69.6
ต.ค.	24.8	33.2	28.3	77.0	155.4	13.5	116.8	76.3
พ.ย.	23.4	33.2	27.9	68.0	26.5	3.7	25.4	84.3
ธ.ค.	21.5	32.6	26.7	63.0	3.6	1.0	3.6	90.5
รวม	-	-	-	-	1,781.4	132.6	1,059.8	939.1
เฉลี่ย	24.2	34.2	28.5	74.1	-	-	-	-

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา 2562

หมายเหตุ : *จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for windows Version 8

รูปที่ 2-3 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดปราจีนบุรี

รูปที่ 2-4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดปราจีนบุรี

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2564) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 15,131 ไร่ หรือร้อยละ 11.54 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

1.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 3,541 ไร่ หรือร้อยละ 2.7 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย นาไร่ นาข้าว

1.3) พื้นที่ไร่ มีเนื้อที่ 3,656 ไร่ หรือร้อยละ 2.79 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ไร่ไร่ อ้อย มัน

สำปะหลัง

1.4) พื้นที่ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 6,633 ไร่ หรือร้อยละ 5.05 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ไม้ยืนต้น

ไร่/เสื่อมไทร ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก ไม้ปลูกเพื่อการค้า กฤษณา

1.5) พื้นที่ไม้ผล มีเนื้อที่ 994 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ไม้ผลไร่/เสื่อม

ไทร ไม้ผลผสม เงาะ มะม่วง มะม่วง/กระท้อน มะม่วงหิมพานต์ กล้วย ขนุน/ส้มโอ กระท้อน มะนาว มะปราง มะยงชิด

1.6) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 159 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร

1.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 100 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล

2) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 111,996 ไร่ หรือร้อยละ 85.45 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพพื้นที่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่ และป่าผลัดใบสมบูรณ์

3) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,723 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง บ่อดิน พื้นที่ถม

4) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,269 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ถนน โรงงานอุตสาหกรรม รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์

5) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 949 ไร่ หรือร้อยละ 0.72 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	15,131	11.54
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	48	0.04
A100	นาไร่	63	0.05
A101	นาข้าว	3,478	2.65
A200	ไร่ร้าง	72	0.05
A203	อ้อย	48	0.04
A204	มันสำปะหลัง	3,536	2.70
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	91	0.07
A301	ไม้ยืนต้นผสม	10	0.01
A302	ยางพารา	2,156	1.64
A303	ปาล์มน้ำมัน	539	0.41
A304	ยูคาลิปตัส	2,336	1.78
A305	สัก	17	0.01
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	457	0.35
A322	กฤษณา	1,027	0.78
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	37	0.03
A401	ไม้ผลผสม	287	0.22
A404	เงาะ	3	0.00
A407	มะม่วง	286	0.22
A417	มะม่วง/กระท้อน	5	0.00
A408	มะม่วงหิมพานต์	48	0.04
A411	กล้วย	22	0.02
A416	ขนุน/ส้มโอ	112	0.09
A417	กระท้อน	175	0.13
A422	มะนาว	4	0.00
A429	มะปราง มะยงชิด	15	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	75	0.06
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	84	0.06

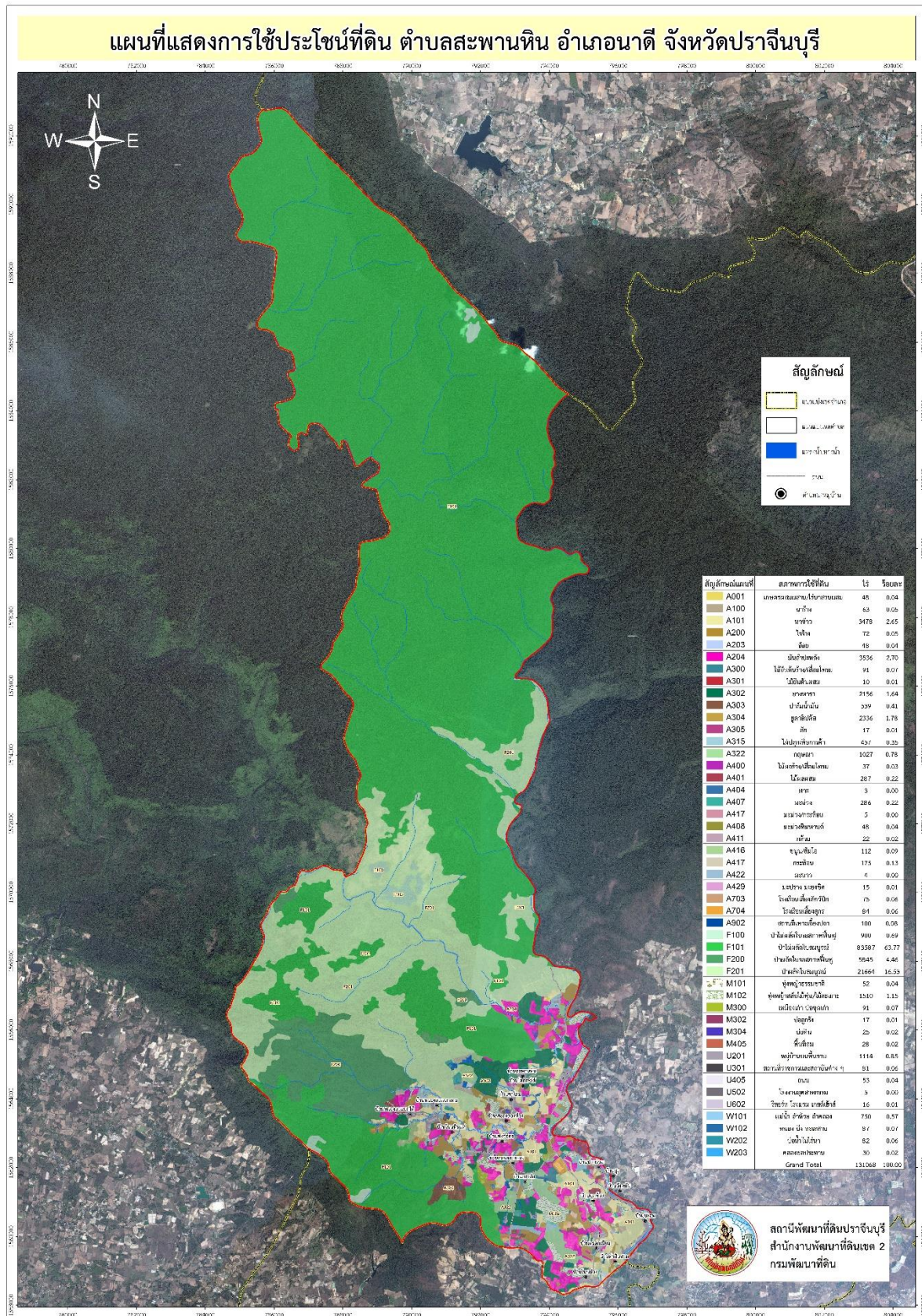

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	100	0.08
F	พื้นที่ป่าไม้	111,996	85.45
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	900	0.69
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	83,587	63.77
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	5,845	4.46
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	21,664	16.53
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,723	1.31
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	52	0.04
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,510	1.15
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	91	0.07
M302	บ่อลูกรัง	17	0.01
M304	บ่อดิน	25	0.02
M405	พื้นที่ถม	28	0.02
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,269	0.96
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,114	0.85
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	81	0.06
U405	ถนน	53	0.04
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	5	0.00
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	16	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	949	0.72
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	750	0.57
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	87	0.07
W202	บ่อน้ำในไร่นา	82	0.06
W203	คลองชลประทาน	30	0.02
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		131,068	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2564)

รูป 2-5 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2564 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลสะพานหินมีประชากรรวม 3,554 คน แยกเป็นชาย 1,731 คน เป็นหญิง 1,775 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 812 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 11 คน/ตารางกิโลเมตร ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสะพานหิน	812	1,731	1,775	3,554
หมู่ที่ 1 บ้านตรอกเนียม	87	209	199	408
หมู่ที่ 2 บ้านชะอม	57	91	114	205
หมู่ที่ 3 บ้านบุงล้วย	56	105	118	223
หมู่ที่ 4 บ้านปากร่วม	45	91	86	177
หมู่ที่ 5 บ้านสะพานหิน	99	241	253	497
หมู่ที่ 6 บ้านหนองสองห้อง	94	206	221	427
หมู่ที่ 7 บ้านหนองตะแบก	133	261	271	532
หมู่ที่ 8 บ้านโนนหินแห่	34	76	87	163
หมู่ที่ 9 บ้านโนนม่วง	81	176	198	374
หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร	126	283	268	551

ที่มา : กรมการปกครอง (2564)

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี2563 สภาพทั่วไปของตำบลสะพานหิน ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลสะพานหิน มีดังนี้ ถนนลาดยาง 1 สาย ถนนคอนกรีต 39 สาย ถนนลูกรัง 18 สาย และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก การขยายเขตไฟฟ้า ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลสะพานหินมีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน สระเก็บน้ำสาธารณะ ห้วยใส่น้อย ห้วยใสใหญ่ แควหนุมาน คลองบ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้น แต่

4) สถานับการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง

5) **โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ** โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง วัดที่ใช้เป็นสถานที่ในการปฏิบัติธรรมและประกอบพิธีทางศาสนา อยู่ ๒ แห่ง สำนักสงฆ์ ๑ แห่ง

6) **สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ** ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น น้ำตกแก่งหินเพิง, น้ำตกแก่งหินตะพาน, น้ำตกหนองตะแบก

7) **หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน**

หมอดินอาสาในตำบลสะพานหินมีจำนวน 10 ราย คือ

1. นายสุพี พุฒสงคราม	หมอดินอาสาประจำตำบล
2. นายทองพูล ปาแดง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
3. นายแสวง พุ่มรักษา	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
4. นายชวน มานะศักดิ์วิน	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
5. นายสมนึก อินทร์ชู	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
6. นายธัมมวรร ชุ่มปลั่ง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
7. นายประเสริฐ คงธนสิริภักดี	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
8. นายบุญธรรม คำหล้า	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
9. นายสำรวม ไสอบล	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
10. นายสังวาล พลไพล	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน
11. นายสมคิด พรหมน่วม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2563)

8) **การถือครองที่ดิน**

ปี 2563 ประชากรตำบลสะพานหิน จำนวน 3,554 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 5.59 ไร่

9) **ลักษณะทางเศรษฐกิจ**

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนตำบลสะพานหิน ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่ อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร หรือทำการค้าขาย การรับจ้างทั่วไป บางส่วนทำงานโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอกบินทร์บุรี ซึ่งเป็นอำเภอใกล้เคียง

9.1) **การประกอบอาชีพ**

ตำบลสะพานหิน เป็นพื้นที่เหมาะสำหรับทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน รองลงมาได้แก่ อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ สุกร และไก่ และอาชีพด้านประมง ได้แก่ การเลี้ยงปลาในบ่อดิน นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตกแก่งหินเพิง น้ำตกแก่งหินตะพาน น้ำตกหนองตะแบก

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่น ๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

ในพื้นที่ตำบลสะพานหิน มีแหล่งน้ำหลายแห่ง ทั้งที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สระน้ำ สาธารณะ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการอุปโภค – บริโภค และทำการเกษตรของเกษตรกรในช่วงฤดูแล้ง

9.4) ด้านรายได้ – รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 237,266 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 72,500 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 158,846 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 50,114 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 78,420 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 22,386 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-4

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2564)

ตารางที่ 2-4 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	รายได้เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และหา ไว้กินเอง				
ตำบลสะพานหิน	14,585,235	2,092,949	1,089,753	1,164,637	237,266	72,500	158,846	50,114
หมู่ที่ 1 บ้านตรอกเนียม	16,443,600	1,652,000	752,500	602,800	223,574	65,491	136,784	40,068
หมู่ที่ 2 บ้านชะอม	8,607,200	1,958,200	1,934,800	369,100	225,777	83,567	379,472	140,454
หมู่ที่ 3 บ้านบูกกล้วย	9,792,840	1,433,800	653,000	1,042,000	230,744	60,951	125,445	33,136
หมู่ที่ 4 บ้านปากร่วม	8,156,600	1,231,000	462,400	584,200	231,871	68,197	116,496	34,264
หมู่ที่ 5 บ้านสะพานหิน	19,680,800	2,287,494	1,147,600	572,324	239,275	69,264	144,000	41,684
หมู่ที่ 6 บ้านหนองสองห้อง	13,948,100	2,907,100	2,265,375	1,841,500	223,001	67,620	81,328	24,661
หมู่ที่ 7 บ้านหนองตะแบก	20,118,500	3,518,000	864,200	3,230,300	208,504	70,923	148,148	50,393
หมู่ที่ 8 บ้านโนนหินแห่	6,289,000	1,143,400	572,350	796,430	258,858	83,030	95,933	30,771
หมู่ที่ 9 บ้านโนนม่วง	18,377,500	3,743,000	1,814,800	2,067,264	321,019	91,882	232,307	66,491
หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร	24,438,207	1,055,500	430,500	540,450	210,037	64,079	128,547	39,218

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน (2564)

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ในตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

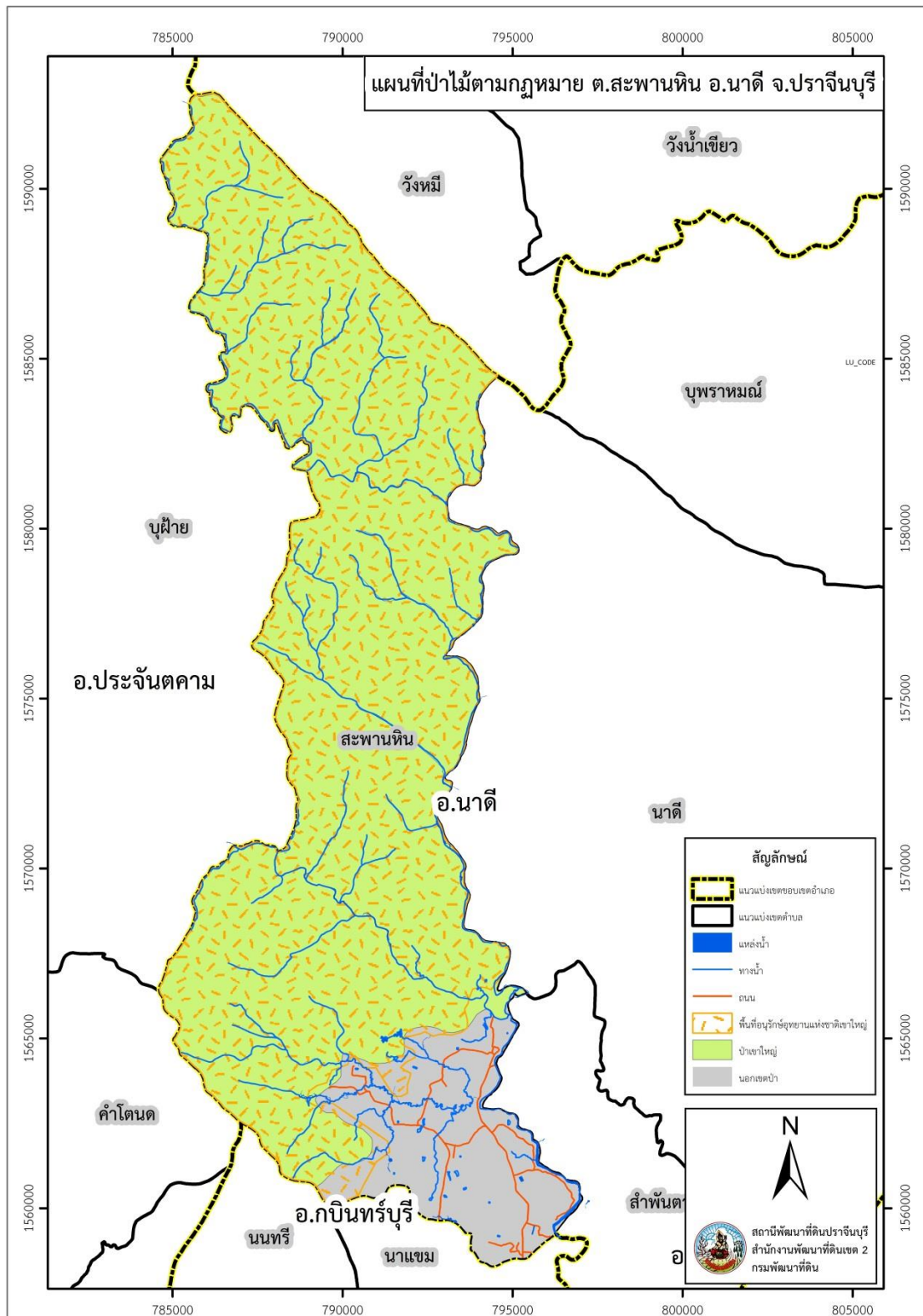
1) ป่าไม้ตามกฎหมาย การวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า พบพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ พื้นที่อนุรักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 79 ตอนที่ 86 ลงวันที่ 18 กันยายน 2533 (ตามรูปที่ 3-1)

2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

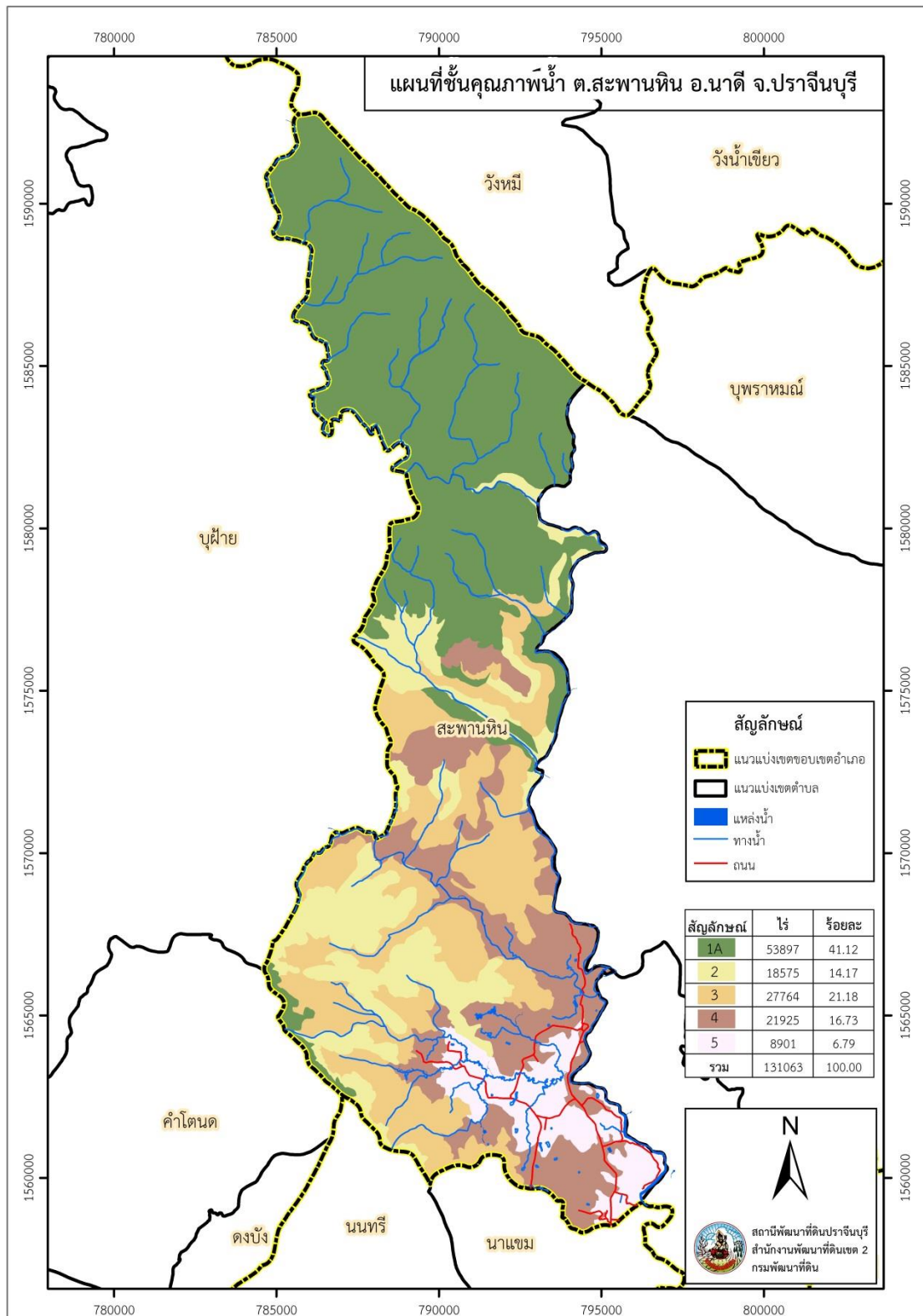
- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 53,897 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 18,575 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 27,764 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 21,925 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 8,901 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย (ตามรูปที่ 3-2)

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

รูปที่ 3-2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แควหนุมน ลำห้วยใส่น้อย ลำห้วยใสใหญ่ คลองโปร่ง กระจ่ม คลองซึ้นาค คลองบอระเพ็ด คลองตากล่า คลองหนองตอ คลองอ่างหิน คลองพรมมา คลองหนองตะแบก คลองไม้ปล้อง คลองหวายชะโอน คลองบอน คลองหกวา และคลองสำพุ่ง

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ สระน้ำสาธารณะ 7 แห่ง ฝายน้ำล้น 3 แห่ง และสระน้ำในไร่นา

3.2.2 น้ำใต้ดิน

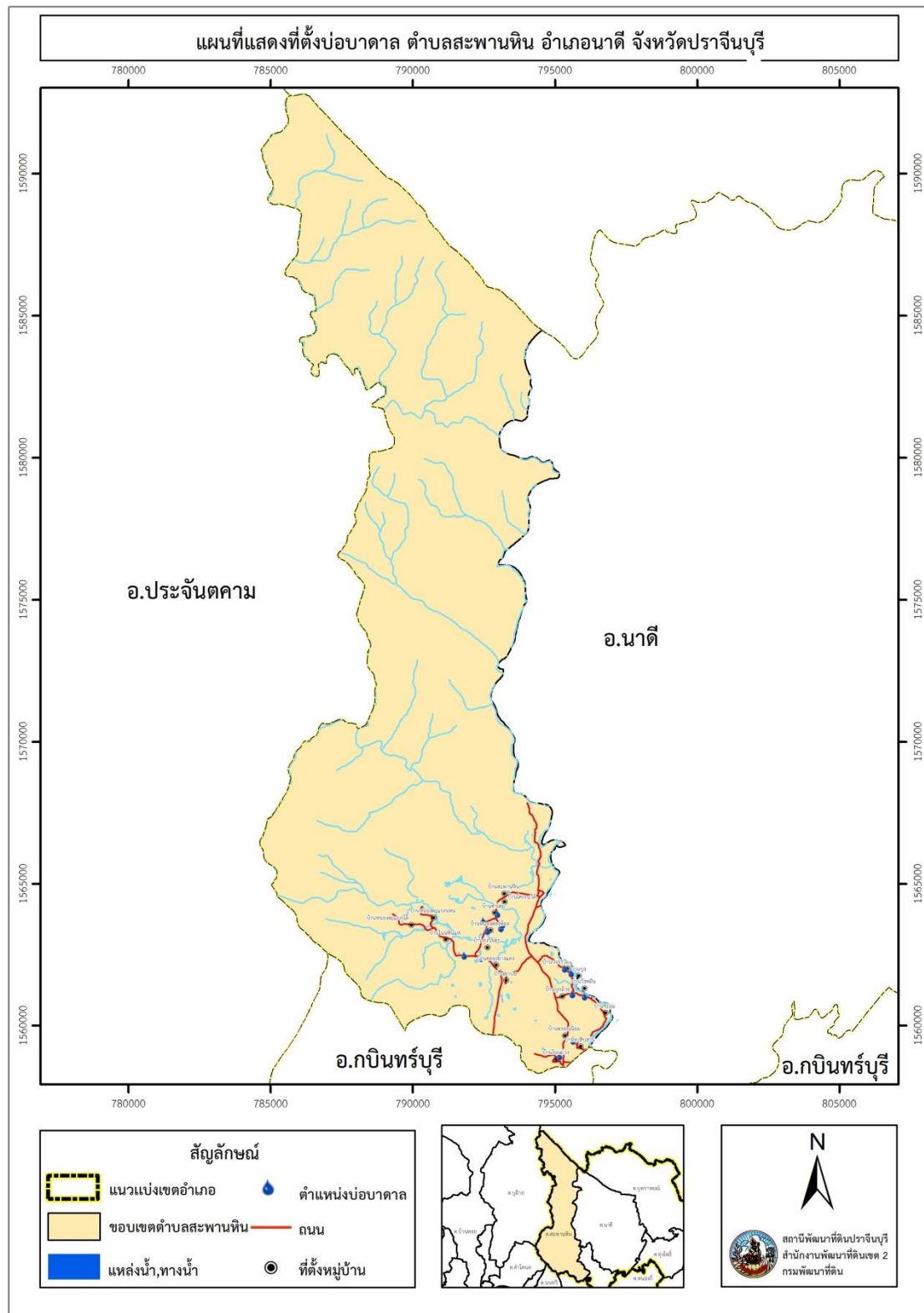
ปัจจุบันมีบ่อบาดาล จำนวน 13 บ่อ ตามตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-3

ตารางที่ 3-1 บ่อบาดาล ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	14.08575615	101.7333668	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	43	6
2	14.09069998	101.7378863	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	32	4
3	14.11742047	101.7082268	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	6.3
4	14.10550604	101.7377668	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	5.1
5	14.10475555	101.7418022	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	42	5.1
6	14.11223832	101.737514	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	86	10
7	14.11363459	101.7354668	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	26	6
8	14.12675837	101.7148256	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	108	0.5
9	14.12905384	101.7091234	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	103	8
10	14.13130535	101.7137226	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	44	5.9
11	14.12596751	101.710466	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	42	6
12	14.12785501	101.7153014	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	1.42
13	14.11814973	101.7028208	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	50	3.1

หมายเหตุ : แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

รูปที่ 3-3 บ่อบาดาล ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย

1) ชุดดินบุณฑริก (Bt) ที่มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Bt-sIA : ชุดดินบุณฑริก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,574 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ที่มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Chp-sIA : ชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 470 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินหินกอง (Hk) ที่มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Hk-sIA : ชุดดินหินกอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็งละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 81 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

4) ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินทรายแข็งละเอียด (Kmr-fsi) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kmr-fsi-sIA : ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินทรายแข็งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,811 ไร่ หรือร้อยละ 1.38 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินละหานทราย (Lah) สภาพพื้นที่ที่ที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Lah-sIA : ชุดดินละหานทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 723 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) สภาพพื้นที่ที่ที่ที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี คือ

6.1 หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-sIA : ชุดดินปักธงชัย ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,033 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของพื้นที่ตำบล

6.2 หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-slB : ชุดดินปักธงชัย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,572 ไร่ หรือร้อยละ 1.96 ของพื้นที่ตำบล

6.3 หน่วยแผนที่ดิน Ptc-slB : ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,927 ไร่ หรือร้อยละ 5.29 ของพื้นที่ตำบล

6.4 หน่วยแผนที่ดิน Ptc-slC : ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,292 ไร่ หรือร้อยละ 1.75 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี คือ

7.1 หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslC : ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,798 ไร่ หรือร้อยละ 1.37 ของพื้นที่ตำบล

7.2 หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslC-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับดินหินพื้นโล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 44,036 ไร่ หรือร้อยละ 33.60 ของพื้นที่ตำบล

7.3 หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslD-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับดินหินพื้นโล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 25,689 ไร่ หรือร้อยละ 19.60 ของพื้นที่ตำบล

7.4 หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslE-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับดินหินพื้นโล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 27,115 ไร่ หรือร้อยละ 20.69 ของพื้นที่ตำบล

8) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 12,210 ไร่ หรือ ร้อยละ 9.32 ของพื้นที่ตำบล

9) พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (AQ) มีเนื้อที่ 100 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล

10) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (FARM) มีเนื้อที่ 159 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล

11) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,478 ไร่ หรือ ร้อยละ 1.89 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 4 หน่วยแผนที่ดิน คือ

11.1) หน่วยแผนที่ดิน ML : ที่ดินดัดแปลง มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

11.2) หน่วยแผนที่ดิน PIT : บ่อขุด มีเนื้อที่ 134 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล

11.3) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,270 ไร่ หรือ ร้อยละ 0.97 ของพื้นที่ตำบล

11.4) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 959 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของพื้นที่

11.5) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA : พื้นที่ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่

(ตามตารางที่ 3-2, 3-3 และรูปที่ 3-4)

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Bt-sIA	ชุดดินบุณฑริก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,574	1.20
Chp-sIA	ชุดดินชุมพลบุรี ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	470	0.36
Hk-sIA	ชุดดินหินกอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	81	0.06
Kmr-fsi-sIA	ดินคล้ายชุดดินเขมรฐ เป็นดินทรายแฉะละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,811	1.38
Lah-sIA	ชุดดินละหานทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์	723	0.55
Ptc-mw-sIA	ชุดดินปักธงชัย ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,033	0.79
Ptc-mw-sIB	ชุดดินปักธงชัย ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	2,572	1.96
Ptc-sIB	ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	6,927	5.29
Ptc-sIC	ชุดดินปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	2,292	1.75
Wk-gsIC	ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,798	1.37
Wk-gsIC-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	44,036	33.60
Wk-gsID-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	25,689	19.60
Wk-gsIE-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	27,115	20.69

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 3-2 (ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
AQ	พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	100	0.08
FARM	โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	159	0.12
ML	ที่ดินดัดแปลง	29	0.02
PIT	บ่อขุด	134	0.10
U	พื้นที่ชุมชนสิ่งปลูกสร้าง	1,270	0.97
W	พื้นที่น้ำ	959	0.73
AC-mw,col-sIA	พื้นที่ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน	86	0.07
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		131,068	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2563)

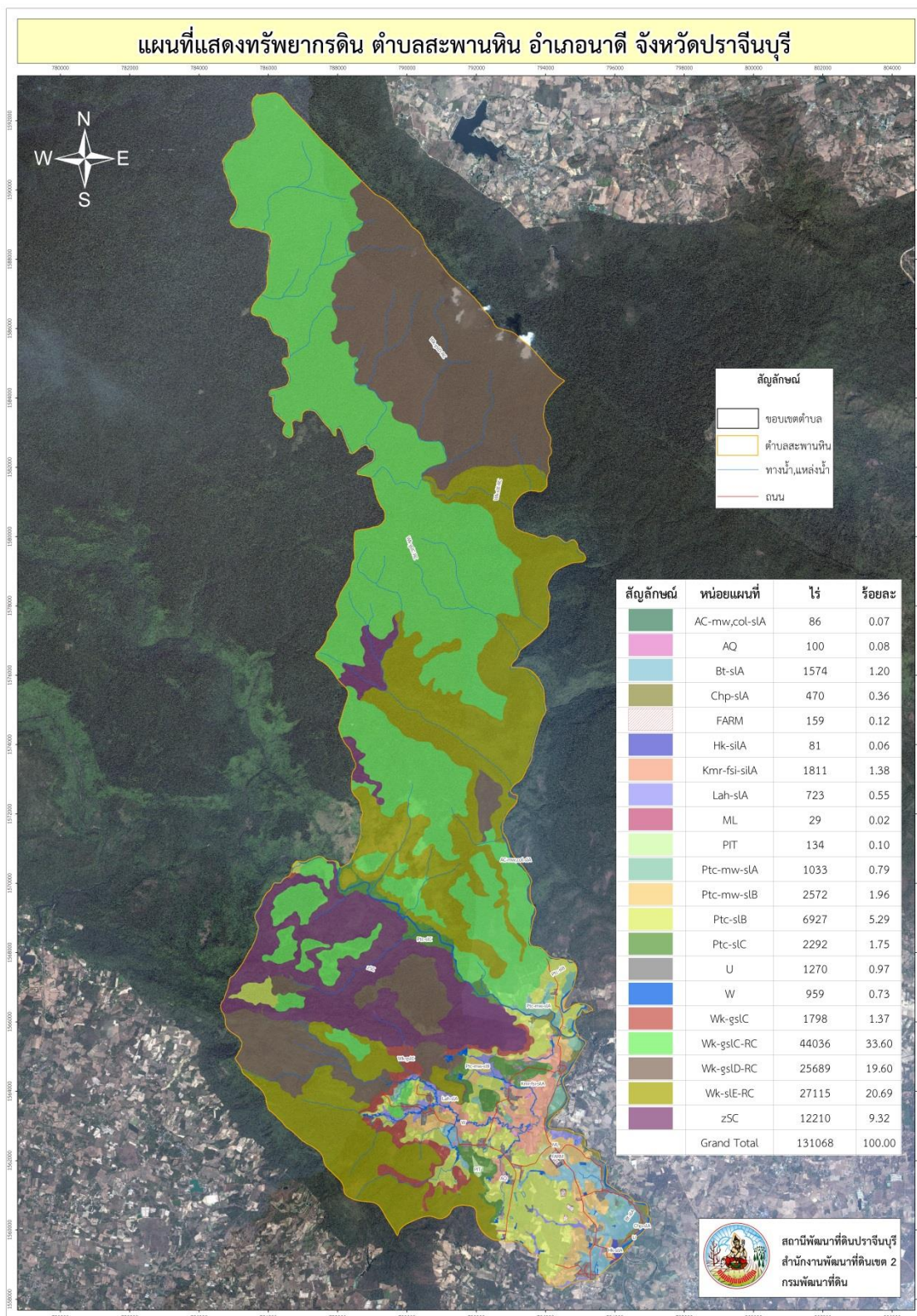

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 3-3 สมบัติดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

หน่วยแผนที่	เนื้อดินบน	การระบายน้ำ	ความลึก	CEC (cmol/kg)	BS (%)	OM (%)	P ₂ O ₅ (ppm)	K ₂ O (ppm)	pH	EC (dS/m)	Slope (%)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Bt-slA	sl	ค่อนข้างเลว	>150	<10	35-75	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	4.5-6.0	<2	0-2	1,574	1.20
Chp-slA	sl	ดีปานกลาง	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	5.0-5.5	<2	0-2	470	0.36
Hk-slA	sil	ค่อนข้างเลว	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4.5-5.5	<2	0-2	81	0.06
Kmr-fsi-slA	sil	ดีปานกลาง	50-100	<10	35-75	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4.5-5.5	<2	0-2	1,811	1.38
Lah-slA	sl	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	0-2	723	0.55
Ptc-mw-slA	sl	ดีปานกลาง	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	0-2	1,033	0.79
Ptc-mw-slB	sl	ดีปานกลาง	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	2-5	2,572	1.96
Ptc-slB	sl	ดี	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	2-5	6,927	5.29
Ptc-slC	sl	ดี	>150	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	5-12	2,292	1.75
Wk-gslC	gsl	ดี	0-50	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	5-12	1,798	1.37
Wk-gslC-RC	gsl	ดี	0-50	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	5-12	44,036	33.60
Wk-gslD-RC	gsl	ดี	0-50	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	12-20	25,689	19.60
Wk-slE-RC	sl	ดี	0-50	<10	<35	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	4.5-5.5	<2	20-35	27,115	20.69

ที่มา : ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2563)

รูปที่ 3-4 ทรัพยากรดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

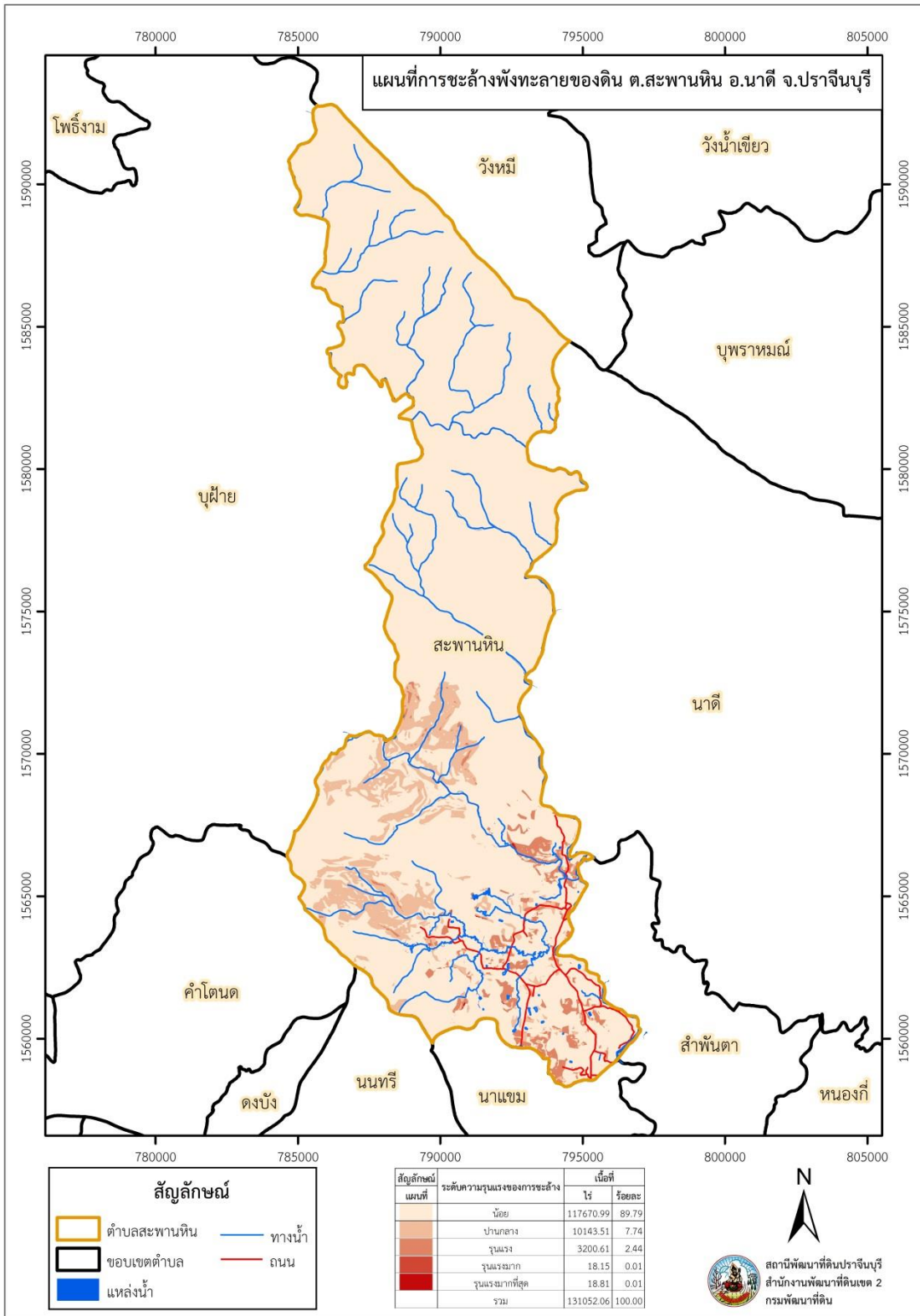
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี มีการชะล้างพังทลายของดินดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	117,670.99	89.79
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	20,287.02	10,143.51	7.74
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	16,003.05	3,200.61	2.44
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	272.25	18.15	0.01
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	376.20	18.81	0.01
รวม	36,938.52	131,052.06	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

รูปที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- (1) พื้นที่ (Area)
- (2) หน้าที่ขององค์กร (Function)
- (3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็น เช่น

- (1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- (2) ความต้องการของชุมชน
- (3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- (4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- (1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- (2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- (3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- (4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลสะพานหิน คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
- 2) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
- 3) คุณภาพของเมล็ดพันธุ์

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน ความต้องการหลักจะมี 2 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
- 2) แก้ไขราคาซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร

1) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร

กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่

- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และสภาเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี (สำหรับการขุดบ่อน้ำบาดาล) ในการรวมข้อมูลความต้องการของเกษตรกรที่มีความต้องการขุดบ่อน้ำบาดาล และให้หลักเกณฑ์ในการต่างในการนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ประโยชน์

- กรมชลประทาน (สำหรับคลองชลประทาน) เนื่องจากในพื้นที่มีแควหุมนาน แหล่งน้ำธรรมชาติหลายสาย อาจมีเพิ่มระบบส่งน้ำกระจาย เพื่อให้มีความทั่วถึง

สำหรับในกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ ที่สามารถดำเนินการในพื้นที่ตำบลสะพานหิน คือ ขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิว) ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร อนึ่งการขุดบ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบสระน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 13 บ่อ ในปี พ.ศ.2563 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่

อีกปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานคือ ลักษณะของดินโดยเฉพาะในพื้นที่ดินดอน เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน สีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนแดง เข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) อุปสรรคในการขุดสระเก็บน้ำ จากหน่วยแผนที่ดินในบทที่ 3 (ตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-4) พบว่า ข้อจำกัด ดินร่วนปนทรายถึงดินร่วน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินอาจถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย ได้แก่ ชุดดินปักธงชัย (Pt_c) มีเนื้อที่ 12,824 ไร่ หรือร้อยละ 9.79 ของตำบล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญ คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดิน ที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช บางพื้นที่มีเนื้อดินเป็นร่วนปนดินทรายที่มีความสามารถในการกักเก็บความชื้น น้ำ และธาตุอาหารได้น้อย

2) กรณีการแก้ไขราคาซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร

กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่

- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจต้องหาแนวทางร่วมกันว่าพอจะมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรได้หรือไม่ หรือส่งเสริมด้านการตลาด

- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อศึกษาความต้องการของตลาดว่าต้องการผลผลิตแบบใดช่วงใด เพื่อวางแผนการตลาดให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

ในส่วนของกรมพัฒนาที่ดินในการแก้ไขราคาซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร ที่สามารถดำเนินการในพื้นที่ตำบลสะพานหิน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทางการเกษตร หรือการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต และการให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชตามศักยภาพของพื้นที่ โดยนำแผนที่การเกษตรเชิงรุกมาใช้ในการวางแผนการผลิต (Zoning by Agri-map) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) น้ำไม่เพียงพอ
- 1.2) เกิดโรคระบาดในพืช
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 2 ประการ คือ

- 2.1) ต้องการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.2) ต้องการราคาซื้อขายสูงขึ้น

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) ขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
- 3.2) คุณภาพผลผลิตต่ำ
- 3.3) คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ไม่ดี

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

- 4.1) รายได้ลดลง
- 4.2) ราคาผลผลิตต่ำ
- 4.3) คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

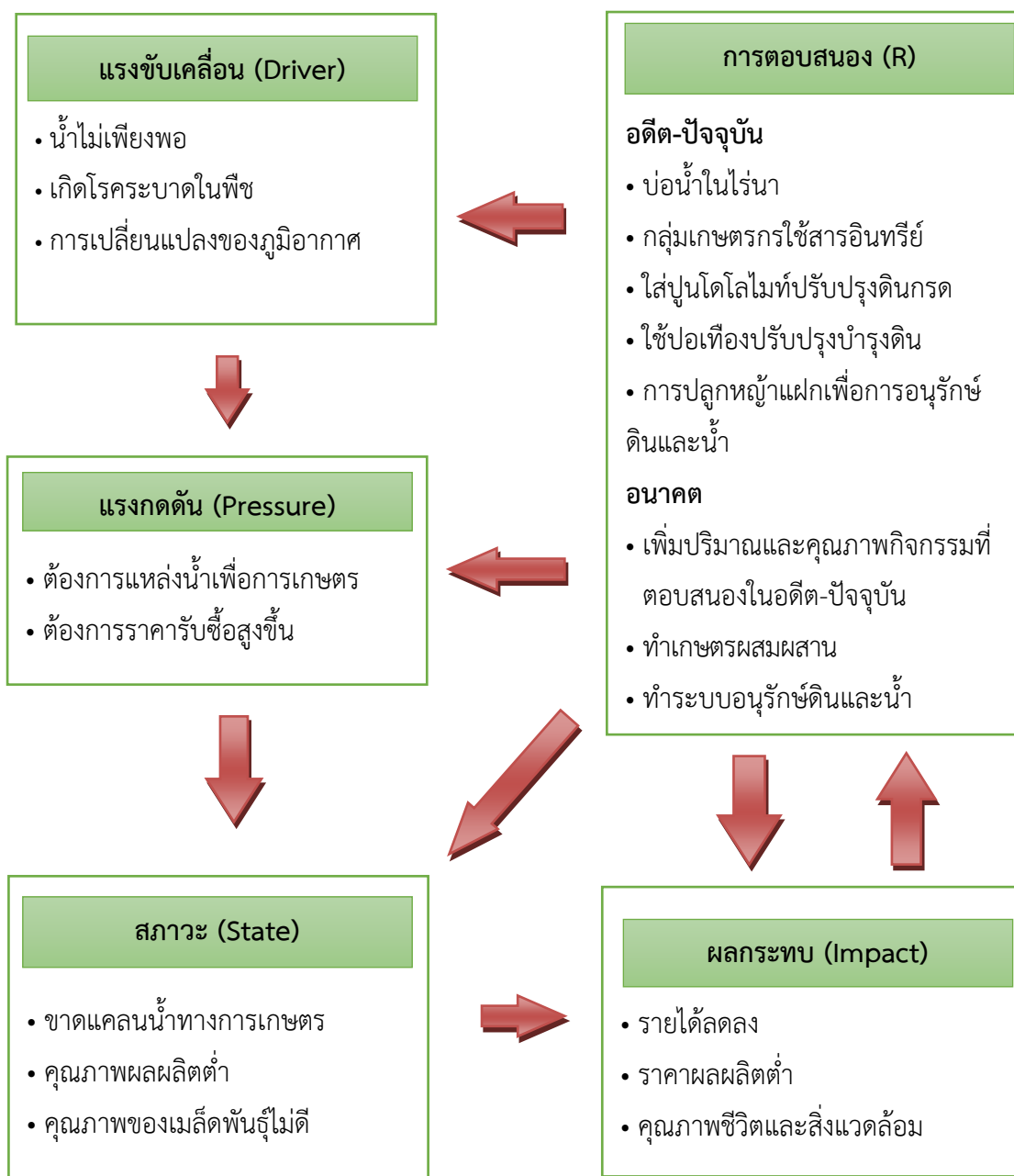
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) บ่อน้ำในไร่นา
- 5.2) กลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์
- 5.3) ใสโดโลไมท์ปรับปรุงดินกรด
- 5.4) ใช้ปุ๋ยเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.5) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

อนาคต

- (1) เพิ่มปริมาณและคุณภาพกิจกรรมที่ตอบสนองในอดีต-ปัจจุบัน
  - (2) ทำเกษตรผสมผสาน
  - (3) ทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 4.1

รูปที่ 4-1 วิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึง มิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

2) ข้าวนาปรัง-นาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวหลังจากน้ำลดลงระหว่างเดือนมกราคมถึง มีนาคม

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึง พฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 8-12 เดือน

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก และไผ่

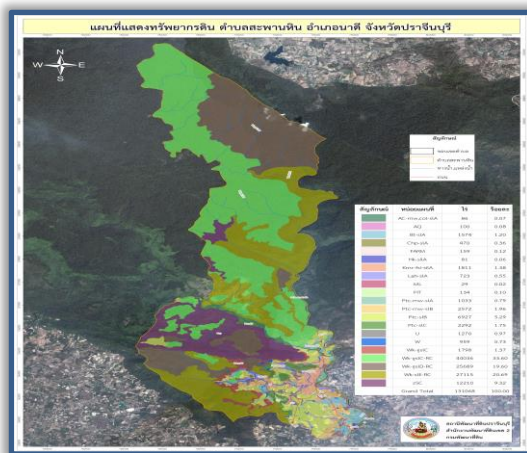
3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง กัลฉ่าย มะม่วงหิมพานต์ มะนาว และเงาะ (รูปที่ 4-2)

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	
พื้นที่ลุ่ม													
ข้าวนาปี						นาปี							
ข้าวนาปรัง-นาปี	นาปรัง				นาปี								
พื้นที่ดอน													
มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
ไม้ยืนต้น	ยูคาลิปตัส กฤษณา ปาล์มน้ำมัน และไผ่												
ไม้ผล	เงาะ มะม่วง กัลย ขนุน												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 6 ชุดดิน และ 1 ดินคล้ายชุดดิน โดยการประเมินคุณภาพที่ดินดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบัน ของตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มี 6 ชนิด ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว ยูคาลิปตัส กฤษณา ปาล์มน้ำมัน และไผ่

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรน ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kmr-fsi-silA Chp-sIA Ptc-mw-sIA Ptc-mw-sIB Ptc-sIB และ Ptc-sIC

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD -RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bt-sIA Hk-sIA Lah-sIA และ Wk-sIE-RC

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bt-slA Chp-slA Hk-slA Kmr-fsi-slA Lah-slA Ptc-mw-slA และ Ptc-mw-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่เป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-slB Ptc-slC Wk-gslC และ Wk-gslC-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslD และ Wk-slE-RC

ยูคาลิปตัส

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-slA Kmr-fsi-slA Ptc-mw-slA Ptc-mw-slB Ptc-slB และ Ptc-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่เป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bt-slA Hk-slA Lah-slA Wk-gslC Wk-gslC-RC และ Wk-gslD -RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wk-slE-RC

กฤษณา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-sIA Kmr-fsi-silA Ptc-mw-sIA Ptc-mw-sIB Ptc-sIB และ Ptc-sIC

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bt-sIA Hk-silA Lah-sIA Wk-gslC Wk-gslC-RC Wk-gslD -RC และ Wk-sIE-RC

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bt-sIA Chp-sIA Hk-silA Kmr-fsi-silA Ptc-mw-sIA Ptc-mw-sIB Ptc-sIB และ Ptc-sIC

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านสภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wk-gslC Wk-gslC-RC Wk-gslD -RC และ Wk-sIE-RC

ไม้

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-sIA Kmr-fsi-silA Ptc-mw-sIA Ptc-mw-sIB Ptc-sIB Ptc-sIC Wk-gslC และ Wk-gslC-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bt-sIA Hk-silA Lah-sIA Wk-gslD -RC และ Wk-sIE-RC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

ดิน	มันสำปะหลัง	ข้าว	ยูคาลิปตัส	กฤษณา	ปาล์มน้ำมัน	ไม้
Bt-sIA	No	S2msn	S3o	S3o	S2mosn	No
Chp-sIA	S2mosn	S2mosn	S2mosn	S2osn	S2msn	S2osn
Hk-sIA	No	S2msn	S3o	S3o	S2mosn	No
Kmr-fsi-sIA	S2mosnr	S2mosn	S2mosnr	S2osnr	S2msnr	S2osn
Lah-sIA	No	S2msn	S3o	S3o	S2mosn	No
Ptc-mw-sIA	S2mosn	S2mosn	S2mosn	S2osn	S2msn	S2osn
Ptc-mw-sIB	S2mosn	S2mosnwe	S2mosn	S2osn	S2msn	S2osn
Ptc-sIB	S2msn	S3o	S2msn	S2sn	S2msn	S2sn
Ptc-sIC	S2msne	S3owe	S2msne	S2sn	S2msn	S2sne
Wk-gslC	S3r	S3owe	S3r	S3r	S3r	S2snre
Wk-gslC-RC	S3r	S3owe	S3r	S3r	S3r	S2snre
WK-gslD-RC	S3re	New	S3re	S3r	S3r	Ne
Wk-slE-RC	Ne	New	Ne	S3rwe	S3rwe	Ne

หมายเหตุ:

1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-3

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

m = ความชื้นที่เป็นประโยชน์

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

3) ชั้นความเหมาะสมสำหรับพืช

S1 = ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง S2 = ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง S3 = ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย N = ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช

r = สภาวะการหยั่งลึกของราก

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชนุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพ ของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและ ไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการ ผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการ เติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือ ครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และ ทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ และประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อหลักการพัฒนา อย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออก	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุด ในภูมิภาคอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มี คุณภาพและได้มาตรฐานสากล ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการ ท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและเจริญเติบโต อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 5 : แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการ บริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
7	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออก 2 (พ.ศ. 2562-2565)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป การตลาด สินค้าเกษตร (ผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง สมุนไพรไทย) คุณภาพปลอดภัยอย่างครบวงจร
8	แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี (พ.ศ. 2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มศักยภาพการผลิต การตลาดสินค้าเกษตรที่ มีคุณภาพได้มาตรฐานด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม
9	แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านการบริหารการจัดการและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่แหล่งน้ำ (ตารางที่ 6-2 และภาพที่ 6-1) โดยมีรายละเอียดประกอบการใช้ที่ดินในแต่ละเขต ดังนี้

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1	1. เขตพื้นที่ป่าไม้	114,211	87.15
	2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	13,034	9.99
	2.1 เขตนาข้าว	3,507	2.68
211	2.1.1 เขตทำนาที่มีศักยภาพปานกลาง	3,195	2.44
212	2.1.2 เขตทำนาที่มีศักยภาพปานต่ำ	312	0.24
	2.2 เขตปลูกพืชไร่	2,882	2.22
221	2.2.1 เขตปลูกมันสำปะหลังที่มีศักยภาพปานกลาง	2,585	1.97
222	2.2.2 เขตปลูกมันสำปะหลังที่มีศักยภาพต่ำ	248	0.19
223	2.2.3 เขตปลูกพืชไร่อื่นๆ (อ้อย สับปะรด)	49	0.04
	2.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น		
	2.3.1 เขตปลูกยูคาลิปตัส	2,000	1.52
2311	2.3.1.1 เขตปลูกยูคาลิปตัสที่มีศักยภาพปานกลาง	1,734	1.32
2312	2.3.1.2 เขตปลูกยูคาลิปตัสที่มีศักยภาพต่ำ	266	0.20
	2.3.2 เขตปลูกกฤษณา	870	0.67
2321	2.3.2.1 เขตปลูกกฤษณาที่มีศักยภาพปานกลาง	848	0.65
2322	2.3.2.2 เขตปลูกกฤษณาที่มีศักยภาพต่ำ	22	0.02
	2.3.3 เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	522	0.40
2331	2.3.3.1 เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่มีศักยภาพปานกลาง	348	0.27
2332	2.3.3.2 เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่มีศักยภาพต่ำ	174	0.13
	2.3.4 เขตปลูกไม้	2,322	1.78
2341	2.3.4.1 เขตปลูกไม้ที่มีศักยภาพปานกลาง	348	0.27
2342	2.3.4.2 เขตปลูกไม้ที่มีศักยภาพต่ำ	35	0.03
235	2.3.5 เขตปลูกไม้ยืนต้นอื่นๆ	1,939	1.48
	2.4 เขตปลูกไม้ผล		
241	2.4.1 เขตปลูกไม้ผลอื่นๆ (เงาะ มะม่วง กล้วย ขนุน กระท้อน ฯ)	676	0.52
25	2.5 เขตปศุสัตว์	155	0.12
26	2.6 เขตเพาะเลี้ยงปลา	100	0.08
3	3. เขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,619	1.24
4	4. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,238	0.94
5	5. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	945	0.72
	เนื้อที่รวม	131,047	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 114,211 ไร่ หรือร้อยละ 87.15 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จึงทำให้ป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์พื้นที่ป่าบางส่วนเป็นป่าเบญจพรรณ และบางส่วนเป็นป่าดิบชื้น

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 13,034 ไร่ หรือร้อยละ 9.99 ของพื้นที่ตำบล สามารถแบ่งพื้นที่เขตเกษตรกรรมเป็น 9 เขต โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.4.2.1) เขตนาข้าว มีเนื้อที่ 11,928 ไร่ หรือร้อยละ 36.53 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็น

1.1) เขตทำนาที่มีศักยภาพปานกลาง มีเนื้อที่ 3,507 ไร่ หรือร้อยละ 2.68 ของพื้นที่ตำบล ชุดดินที่พบในเขตนี้ คือ บุนทริก (Bt) ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินหินกอง (HK) ชุดดินละหานทราย (Lah) ชุดดินปักธงชัย (Ptc)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- สนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี และส่งเสริมการไถกลบตอซัง/ไถกลบพืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน
- 3) สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว และความรู้เรื่องกระบวนการผลิตและการจัดการข้าว

- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 4) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มนาแปลงใหญ่
- 5) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

1.2) เขตทำนามที่มีศักยภาพต่ำ มีเนื้อที่ 312 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ราคาซื้อต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- สนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี และส่งเสริมการไถกลบตอซัง/ไถกลบพืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน
- 3) สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่อง การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว และความรู้เรื่องกระบวนการผลิตและการจัดการข้าว
- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 4) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มนาแปลงใหญ่
- 5) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

6.4.2.2) เขตปลูกพืชไร่ มีเนื้อที่ 2,882 ไร่ หรือร้อยละ 2.22 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็น

2.1) เขตปลูกมันสำปะหลังที่มีศักยภาพปานกลาง มีเนื้อที่ 2,585 ไร่ หรือร้อยละ 1.97 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) และชุดดินปักธงชัย (Ptc)

2.2) เขตปลูกมันสำปะหลังที่มีศักยภาพต่ำ มีเนื้อที่ 248 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุณชริก (Bt) ชุดดินละหารทราย (Lah) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด ขาดความอุดมสมบูรณ์
- ขาดแคลนน้ำ
- โรคระบาด ได้แก่ ใบด่างมันสำปะหลัง เพลี้ย

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ส่งเสริมการไถกลบปุ๋ยเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน และลดการแพร่ระบาดของโรคใบด่าง
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- สนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด
- 2) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี และส่งเสริมการไถกลบพืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 3) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน
- 4) สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง การกำจัดโรคมันสำปะหลัง และการใช้พันธุ์ต้านทานโรค
- 2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่อง การขุดบ่อน้ำบาดาล
- 4) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
- 5) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

2.3) เขตปลูกพืชไร่อื่นๆ (อ้อย สับปะรด) มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุณชริก (Bt) ชุดดินละหารทราย (Lah) และชุดดินปักธงชัย (Ptc)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด ขาดความอุดมสมบูรณ์

- ขาดแคลนน้ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ส่งเสริมการไถกลบปุ๋ยเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- สนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด
- 2) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี และส่งเสริมการไถกลบพืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 3) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน
- 4) สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตอ้อย และสับปะรด การลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต
- 2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่อง การขุดบ่อน้ำบาดาล
- 4) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแปลงใหญ่
- 5) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

6.4.2.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น

3.1 เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 2,000 ไร่ หรือร้อยละ 1.52 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็น

3.1.1) เขตปลูกยูคาลิปตัสที่มีศักยภาพปานกลาง มีเนื้อที่ 1,734 ไร่ หรือร้อยละ 1.32 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc)

3.1.2) เขตปลูกยูคาลิปตัสที่มีศักยภาพต่ำ มีเนื้อที่ 266 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุญชริก (Bt) ชุดดินหินกอง (HK) ชุดดินละหารทราย (Lah) และชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด

2) ส่งเสริมผลิตและใช้การใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมวิชาการเกษตร อบรมให้ความรู้และเทคโนโลยีการปลูกยูคาลิปตัส

3.2) เขตปลูกกฤษณา มีเนื้อที่ 870 ไร่ หรือร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็น

3.2.1) เขตปลูกกฤษณาที่มีศักยภาพปานกลาง มีเนื้อที่ 848 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) และชุดดินปักธงชัย (Ptc)

3.2.2) เขตปลูกกฤษณาที่มีศักยภาพต่ำ มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุญทริก (Bt) ชุดดินหินกอง (HK) ชุดดินละหารทราย (Lah) และชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด

2) ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี

3) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการปลูกกฤษณาให้ได้คุณภาพที่ดี ผลผลิตสูง

3.3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 522 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็น

3.3.1) เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่มีศักยภาพปานกลาง มีเนื้อที่ 348 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุณชริก (Bt) ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินหินกอง (HK) และชุดดินปักธงชัย (Ptc)

3.3.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมันที่มีศักยภาพต่ำ มีเนื้อที่ 174 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินวังน้ำเขียว (WK)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด
- 2) ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- 3) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการปลูกปาล์มน้ำมัน ให้ได้คุณภาพที่ดี ผลผลิตสูง

3.4) เขตปลูกไม้ปลูกเพื่อการค้า มีเนื้อที่ 383 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ตำบล แบ่งเป็น

3.4.1) เขตปลูกไม้ปลูกเพื่อการค้าที่มีศักยภาพปานกลาง มีเนื้อที่ 348 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) และชุดดินปักธงชัย (Ptc) และชุดดินวังน้ำเขียว (WK)

3.4.2) เขตปลูกไม้ปลูกเพื่อการค้าที่มีศักยภาพต่ำ มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุณชริก (Bt) ชุดดินละหารทราย (Lah) และชุดดินหินกอง (HK)

3.4.3) เขตปลูกไม้ยืนต้นอื่นๆ มีเนื้อที่ 1,939 ไร่ หรือร้อยละ 1.48 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุณชริก (Bt) ชุดดินดอนไร่ (Dr) และชุดดินกบินทร์บุรี (Kb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด
- 2) ส่งเสริมผลิตและใช้การใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมวิชาการเกษตร อบรมให้ความรู้และเทคโนโลยีการปลูกไม้ยืนต้นเศรษฐกิจชนิดอื่น
- 2) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

6.4.2.4) เขตปลูกไม้ผล

4.1) เขตปลูกไม้ผลอื่นๆ (เงาะ มะม่วง กลั้ว ขนุน กระท้อน) มีเนื้อที่ 676 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ชุดดินที่พบในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินบุณฑริก (Bt) ชุดดินดอนไร่ (Dr) และชุดดินกบินทร์บุรี (Kb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์
- น้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงดินกรด โดยใส่ปูนโดโลไมท์เพื่อลดความเป็นกรดของดิน เพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ปรับปรุงบำรุงดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- สนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงดินกรด
- 2) ส่งเสริมผลิตและใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- 3) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน
- 4) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมวิชาการเกษตร อบรมให้ความรู้ในการผลิตไม้ผลคุณภาพดี ผลผลิตสูง
- 2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่อง การขุดบ่อบาดาล
- 4) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

6.4.2.5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 155 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง น้ำเสีย และโรคระบาด ไม่ให้รบกวนและเกิดผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

- การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนสารเร่งพด.6 บำบัดน้ำเสีย ลดกลิ่นตามคอกสัตว์
- 2) ส่งเสริมผลิตและใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ สำหรับผลิตพืชอาหารสัตว์

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่อง การจัดการฟาร์ม
  - 2) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่
- กรณีเกษตรกรต้องการทำนาหรือไม้ผล เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานเพิ่มรายได้

6.4.2.6) เขตเพาะเลี้ยงปลา มีเนื้อที่ 100 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงปลาอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) สนับสนุนสารเร่งพด.6 บำบัดน้ำเสีย

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมประมง สนับสนุนเรื่อง การจัดการพันธุ์ปลา และการดูแล
  - 2) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี สนับสนุนเรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่
- กรณีเกษตรกรต้องการปรับเปลี่ยนบ่อปลา เพื่อทำนาหรือไม้ผล เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานเพิ่มรายได้

6.4.3 เขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด

มีเนื้อที่ 1,619 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเลาะ บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง บ่อดิน พื้นที่ถม และที่ทิ้งขยะ จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.4 เขตชุมชนและสิ่งก่อสร้าง

มีเนื้อที่ 1,238 ไร่ หรือร้อยละ 0.94 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยหมู่บ้าน สถานที่ราชการ และสถาบันต่างๆ ถนน โรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การจัดการที่ดินในอนาคต

พบปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความไม่สวยงามในพื้นที่ หากไหลลงสู่แหล่งน้ำลำคลองในพื้นที่ทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน และถนนในหมู่บ้านบางสายยังไม่ลาดยางทำให้ไม่สะดวกในการคมนาคม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

ส่งเสริมการตัดแยกขยะโดยเฉพาะขยะอินทรีย์ต่างๆ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ เป็นต้น สามารถนำมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้ โดยกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปให้ความรู้และสนับสนุนสารเร่งพด.ต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการค้าแยกขยะ และการซ่อมแซมถนนเพื่อความคมนาคมขนส่ง

6.4.5 พื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 945 ไร่ หรือร้อยละ 0.72 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยลำคลอง ลำห้วย สระเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การจัดการที่ดินในอนาคต

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภค

บริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ และปลูกหญ้าแฝกร่วมด้วยในกรณีที่มีการขุดลอกคลองเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เก็บกักตะกอนดินลงสู่ลำคลอง

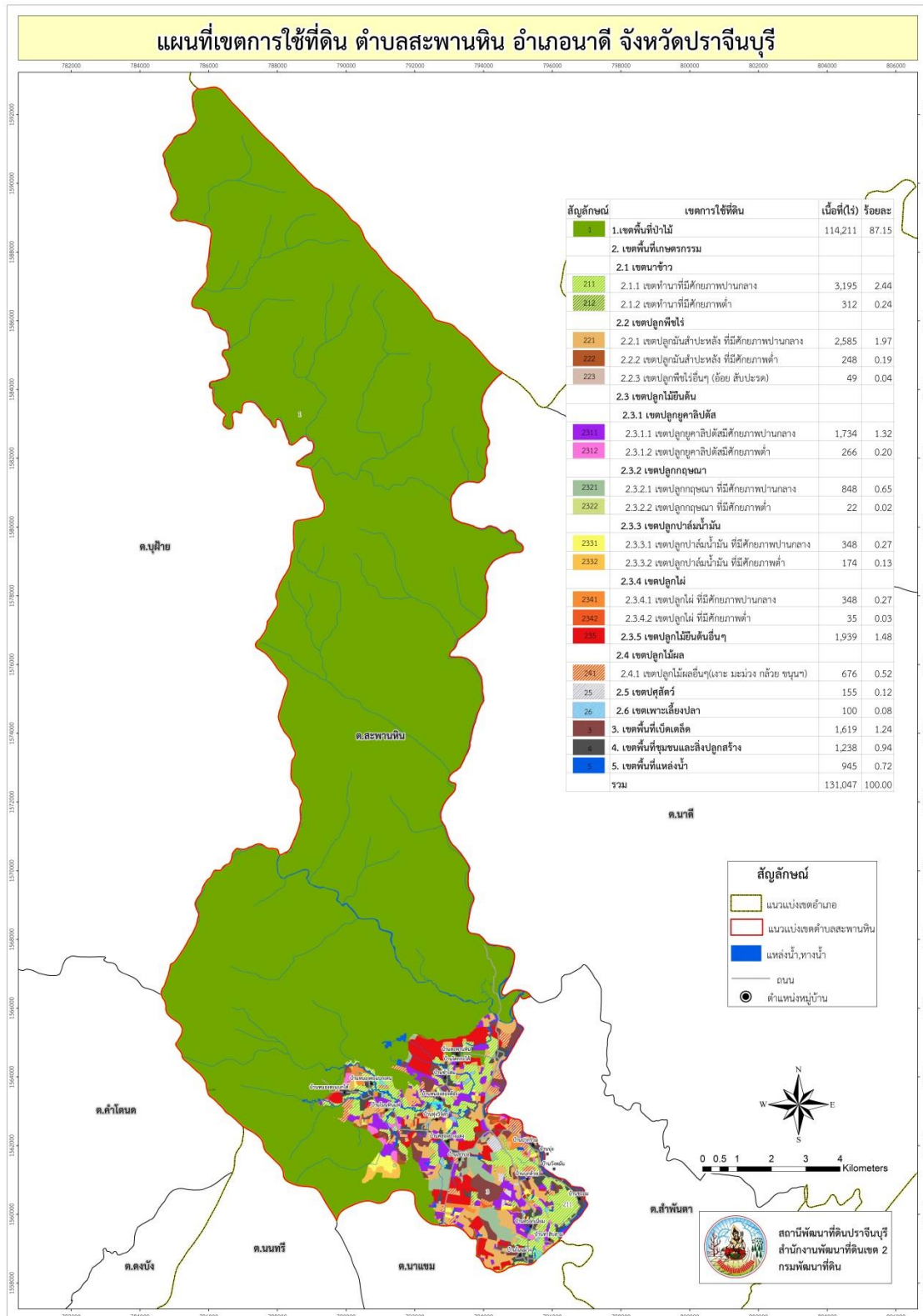
กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- 1) ขุดสระเก็บน้ำในไร่นอกเขตชลประทาน
- 2) ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ปรับพื้นที่นาลักษณะที่ 2 หรือ 3 โดยใช้งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ให้เพียงพอในฤดูแล้ง ทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสาน

หมายเหตุ หากทำงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ตำบลสะพานหินอยู่นอกเขตพัฒนาที่ดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สนับสนุนเรื่อง ขุดลอกคลอง
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ขุดลอกคลอง
- 3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนเรื่อง ขุดลอกคลอง

รูปที่ 6-1 แผนที่แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
พื้นที่ลุ่ม												
ปอเทือง-ข้าวนาปี			ปอเทือง	นาปี								
ข้าวนาปรัง-นาปี	นาปรัง			นาปี								
พื้นที่ดอน												
ปอเทือง-ข้าวนาปี			ปอเทือง	นาปี								
มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
ไม้ยืนต้น	ยูคาลิปตัส/กฤษณา/ปาล์มน้ำมัน/ไผ่											
ไม้ผล	เงาะ/มะม่วง/กล้วย/ขนุน/กระท้อน											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน ให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล และ (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้ง 4 ประการได้

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหินไปเสนอต่อ สภาตำบลสะพานหิน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณ ให้รายการมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
  - 1.1.5) การรณรงค์เฝ้าติดตาม

- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
  - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
  - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกพืชสวน มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
  - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
  - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
  - 2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
  - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
  - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิต (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง และการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.3) การรวมกลุ่มเป็นนาแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมการข้าว)
- 1.4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด)
- 1.5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชสวน มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด)

2.4) การรวมกลุ่มผลิตเป็นแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

3.2) ความรู้ในการปรับสภาพน้ำให้มีความพร้อมสำหรับการเพาะเลี้ยงปลา (สำนักงานประมงจังหวัด)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

2) สนับสนุนการขุดลอกคลอง (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานชลประทานจังหวัด/สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 14 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1) โครงการขุดลอกหนองข้าวเหนียว หมู่ที่ 2 บ้านชะอม

2) โครงการขุดลอกคลองยายแห้ว หมู่ที่ 4 บ้านปากร่วม

3) โครงการขุดลอกคลองขึ้นาค หมู่ที่ 8 บ้านโนนหินแห่

4) โครงการขุดลอกสระหลวง หมู่ที่ 9 บ้านโนนม่วง

- 5) โครงการขุดลอกคลองบอระเพ็ด หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร
- 6) โครงการขุดลอกคลองโป่งกระทุ่ม หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างประตูปิด – เปิดน้ำคลองหนองตอ หมู่ที่ 2 บ้านชะอม
- 2) โครงการก่อสร้างประตูปิด-เปิด น้ำแควหนุมาน หมู่ที่ 2 บ้านชะอม

7.5.3 การก่อสร้างฝาย

- 1) โครงการก่อสร้างฝายกระสอบทรายเพื่อการเกษตร หมู่ที่ 2 บ้านชะอม
- 2) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นคลองสำพุง หมู่ที่ 5 บ้านสะพานหิน
- 3) โครงการก่อสร้างฝายประตู ปิด – เปิดน้ำ ใส่น้อย หมู่ที่ 5 บ้านสะพานหิน
- 4) โครงการก่อสร้างฝายประตูปิด – เปิด คลองโป่งกระทุ่ม หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร
- 5) โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำคลองหนองตอ หมู่ที่ 2 บ้านชะอม
- 6) โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ คลองโป่งกระทุ่ม หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งวิจิตร

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจากกรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลสะพานหินในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง ปัญหารองลงมา คือ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และปัญหาน้ำเสียจากฟาร์ม ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 10 หมู่บ้านที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระเบิดขาดแคลนนํ้าและนํ้าท่วม จะสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล และ (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1 เขตเกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 3,507 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	17,500
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	74,375
	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	7,500
	1.4 รมรงค์ไถกลบตอซัง	20,000
	1.5 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	11,520
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 ขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	81,200
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 2,882 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 676 ไร่	1.1 จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	85,000
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,714 ไร่	1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	1.3 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,000
	1.4 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	74,375
	1.5 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	7,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	8,640
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 ขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	60,900
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000
1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 155 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	
1.7 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 100 ไร่	1.1 ขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	40,600

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	
1.1) เขตทำนา เนื้อที่ 3,507 ไร่	1) ใช้ตลาดนำการผลิต (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง และการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3) การรวมกลุ่มเป็นนาแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมการข้าว) 4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.2) เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 2,882 ไร่	1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
1.3) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 676 ไร่	2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.4) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,714 ไร่	3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 4) การรวมกลุ่มผลิตเป็นแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 155 ไร่	1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
1.7 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 100 ไร่	2) ความรู้ในการปรับสภาพน้ำให้มีความพร้อมสำหรับการเพาะเลี้ยงปลา (สำนักงานประมงจังหวัด)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 945 ไร่	1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
	2) สนับสนุนการขุดลอกคลอง (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานชลประทานจังหวัด/สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี แผน 5 ปี (ปี 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	5	5	5	5	5	25	148,750	148,750	148,750	148,750	148,750	743,750	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	3	3	3	3	15	8,640	8,640	8,640	8,640	8,640	43,200	พด.
เขตปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	50	50	50	50	50	250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.
เขตปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	6,000	พด.
เขตนาข้าว	1.7 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	แปลง	1	1	1	1	1	4	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	203,000	203,000	203,000	203,000	203,000	1,015,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พต.

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่ตั้งอาณาเขตตำบลสะพานหิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่การถือครองที่ดินตำบลสะพานหิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 30 ปีตำบลสะพานหิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่สมมูลน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ.2532-2563.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่ทรัพยากรดินตำบลสะพานหิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่สถานภาพทรัพยากรดินตำบลสะพานหิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. .แผนที่แผนการใช้ที่ดินตำบลสะพานหิน.
- สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี. 2561. รายงานผลงานตามข้อตกลง IPA ประจำปีงบประมาณ 2651.
สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี กรมพัฒนาที่ดิน (อัดสำเนา).
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. 2555. ทำเนียบหมอดินอาสา. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. ชลบุรี.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี. 2562. วาระการประชุมทบทวนแผนพัฒนา
การเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2561-2564. (อัดสำเนา).
- องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน. 2563. แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ.2561-2565).
องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี (อัดสำเนา).
- องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน. 2564. สภาพและข้อมูลทั่วไป (แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี).
องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี (อัดสำเนา).
- องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน. 2564. ประวัติความเป็นมา (แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี).
องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี (อัดสำเนา).
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. ข้อมูลจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) 2562 (Online). [http://
https://data.go.th/dataset/jpt2562](http://data.go.th/dataset/jpt2562), 15 สิงหาคม 2564.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำการอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สืบสวนการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินสี่ปี และ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ป่า ฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรานี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาดำเนินการ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่าไม้ คุ้มครองสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ
กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

- 1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย
- 4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกมาจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ

ส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสมโดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความ ต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้นำหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

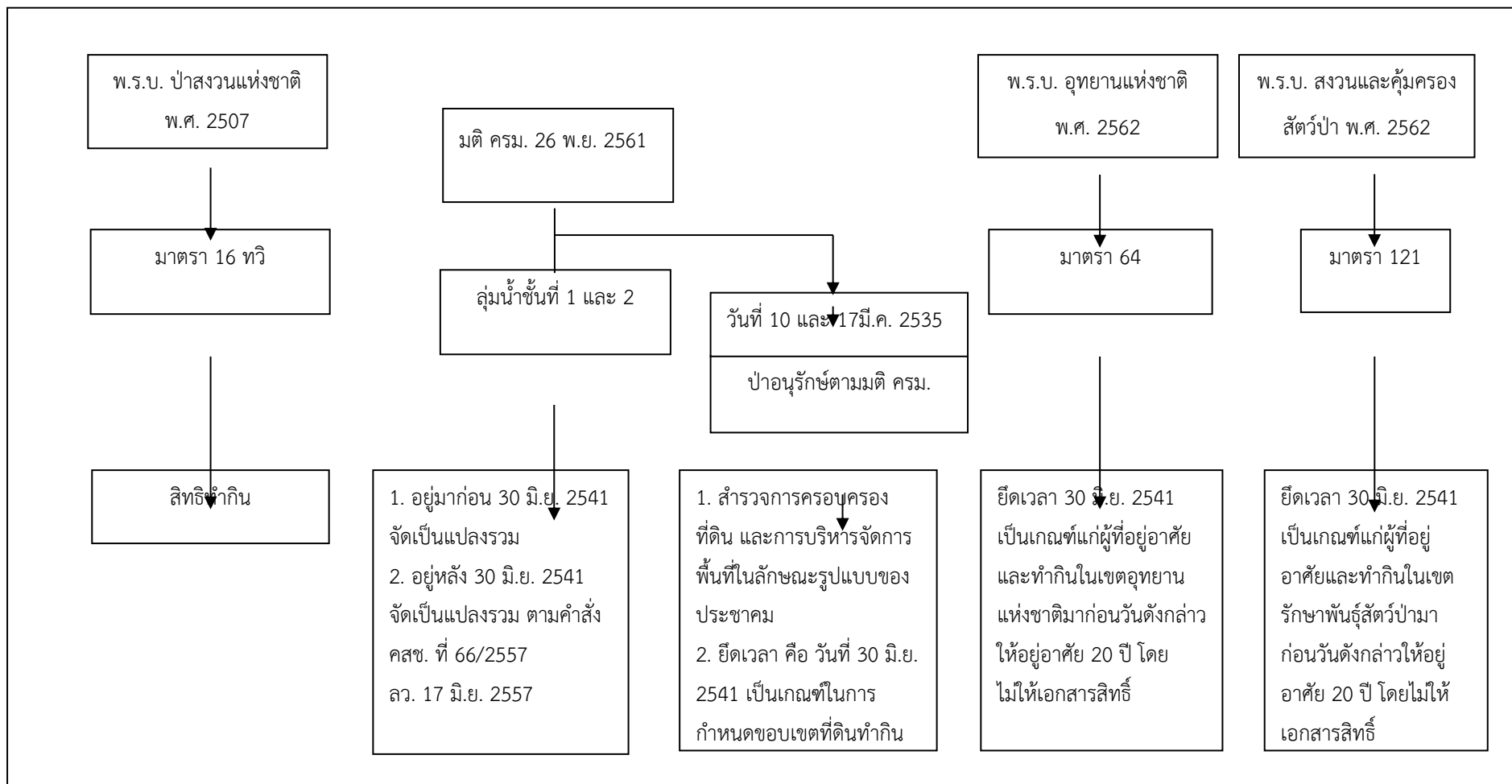
พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
<p>กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	<p>อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบาย รัฐบาล (คทช.)</p>
<p>กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตาม คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลง วันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<p>อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ใน ลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน</p>
<p>กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบ แห่งชาติ ที่66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<p>1.จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม 2.กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่าง ยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ 3.ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง 4.ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้าง พังทลาย วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้ และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถว ของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดย ราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย</p>
<p>กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน</p>	<p>แนวทางการแก้ไขปัญหที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ 1.หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มี การจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ ยอมรับร่วมกัน และเป็นการใช้สิทธิทำกินมิให้เอกสารสิทธิ</p>

<p>2541</p>	<p>2. แนวทางการจัดการพื้นที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชน โดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับคือ</p> <p>2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน</p> <p>2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์</p> <p>3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป</p>
<p>กลุ่มที่ 5 ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน -พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม - พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร</p>	<p>1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน</p> <p>1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ</p> <p>1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด</p> <p>2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่</p> <p>2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป</p> <p>2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง</p> <p>2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน</p> <p>3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์</p> <p>3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต</p> <p>3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>

	<p>3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>
--	---

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

ภาคผนวกที่ 2

ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา

สืบเนื่องจากยางพารามีราคาตกต่ำจึงได้เสนอทางเลือกในการปลูกพืชอื่นมาปลูกทดแทนยางพารา โดยมีพืชที่จะทดแทน รวม 6 ชนิด คือ

1. ไม้โตเร็ว
2. ไม้ไผ่
3. โกโก้
4. กาแฟ
5. สมุนไพร
6. ผักอินทรีย์

โดยมีรายละเอียดของไม้โตเร็วและไม้ไผ่ ดังนี้

1. ไม้โตเร็ว

หลังจากมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2532 แล้ว ประเทศไทยได้มีการนำเข้าไม้ท่อนไม้แปรรูปจากต่างประเทศมีมูลค่าสูงมาก ในปี 2561 ได้มีการนำเข้าไม้มีมูลค่า 18,039.79 ล้านบาท

ความเป็นได้ที่จะนำไม้โตเร็วมาปลูกทดแทนยางพารามีหลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้

เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ลงนามความร่วมมือกับบริษัท JCS แห่งประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิจัยและหาแนวทางการจัดการวัตถุดิบเชื้อเพลิงพลังงานจากไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวลในประเทศญี่ปุ่นในระยะยาวโดยมุ่งเน้น “การผลิตไม้โตเร็วเพื่อพลังงาน” และการจัดการสวนยางพาราแบบผสมผสาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระบบมาตรฐานการจัดการอย่างยั่งยืนโดยยึดแนวทางของ Forest Stewardship Council (FSC)

ความต้องการที่กำหนดไว้ในการลงนามความร่วมมือครั้งนี้ คือ “เชื้อเพลิงก้อนพลังงานอัดเม็ด หรือ Wood Pellet” เพื่อใช้ในโรงไฟฟ้าชีวมวล จำนวน 20 โรง แต่ละโรงมีกำลังผลิตไฟฟ้าขนาด 50 MW ที่ต้องใช้ Wood Pellet จากประเทศไทยไม่น้อยกว่าปีละ 5 ล้านตัน

(www.facebook.com/Kasetsart University/posts/10155493455447451)

ทั้งนี้ ได้ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ว่าได้มีการจัดตั้งโรงงานแห่งแรกในประเทศไทย คือ ที่จังหวัดพังงา มีกำลังผลิตประมาณ 700 ตันต่อวัน คาดว่า โรงงานนี้จะผลิตได้ประมาณ 250,000 ตันต่อปี และส่งออกได้ในปี พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ยังมีบริษัทอื่นๆ อีกหลายบริษัทที่กำลังดำเนินการก่อสร้างโรงงาน เช่น บริษัทกัลป์ เอนเออี ได้ก่อสร้างโรงงาน Wood Pellet จำนวน 3 โรง ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชลบุรี

(www.ntbdays.com/kaset/2651)

กรณีของการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ร่วมมือกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดหาวัตถุดิบจากเศษไม้ยางพาราและส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงโรงไฟฟ้าชีวมวลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกไม้โตเร็ว 5 ชนิด ได้แก่ กระจินณรงค์ กระจินเทพา กระจินยักษ์ สนประดิพัทธ์ และยูคาลิปตัส ควบคู่ไปกับการทำสวนยาง

ทั้งนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้ข้อมูลว่า ภาครัฐมีนโยบายปรับเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนให้สูงขึ้นประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งตามแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว พ.ศ. 2558-2579 (Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB) นั้น ได้กำหนดให้มีการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล โดยใช้เชื้อเพลิงชีวมวลจากพื้นที่ที่มีศักยภาพ

ส่วนการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ให้ข้อมูลว่า “โรงไฟฟ้าชีวมวล นอกจากจะเป็นพลังงานทดแทนแล้วยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง และครอบครัว เพราะปัจจุบันตลาดมีความต้องการใช้ไม้ยางพารา และไม้ชนิดอื่นๆ สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมพลังงานการปลูกไม้โตเร็วนั้นไม่ยาก สามารถปลูกได้พร้อมๆ กับการปลูกยางพารา และสามารถตัดขายได้ในช่วงระหว่างรอการเปิดกรีต” (กทย. และ กพผ. 2560: 1-2)

ต่อมาเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2561 ได้มีการสัมมนาเรื่อง “อุตสาหกรรมไม้เศรษฐกิจ ขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 สู่อุตสาหกรรมที่ยั่งยืน” ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร พ.ศ. 2561-2579 ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ 21 แผนงาน และ 67 โครงการ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมาย บังคับปลูกพื้นที่ ส.ป.ก. พัฒนาหลักเกณฑ์รับเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดเตรียมพื้นที่รองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นเตรียมพื้นที่ปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนามาตรการทางการคลัง การเงิน และระบบตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจ เน้นลดหย่อนภาษี กองทุนไม้เศรษฐกิจ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ บทบาทภาคเอกชนส่งเสริมปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และผู้ประกอบการไม้เศรษฐกิจ เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร ต้นแบบเกษตรกร ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลักดันไม้เศรษฐกิจสู่อาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ เน้นการวิจัยพัฒนาพันธุ์ไม้ การจัดการสวนไม้ การใช้ประโยชน์ไม้ ภาควิชาต่างประเทศ สวนยางพารา ไม้เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาบุคลากรด้านส่งเสริม อาชีพนักส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ พัฒนาระบบการให้บริการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เน้นการพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เตรียมความพร้อมองค์กรรับรอง อบรมเกษตรกร ผู้ประกอบการ เพื่อรับการตรวจรับรอง

ทั้งนี้ได้มีการระบุว่ามูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไม้มีมูลค่ามากกว่า 3 แสนล้านบาท

(www.facebook.com/greennewsagency/posts/1822782574461738)

เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเรื่อง “การขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า” โดยมีสาระสำคัญ คือ

1. เป้าหมายการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าร่วมกัน ดังนี้

1.1) เกิดชุมชนไม่มีค่า 20,000 ชุมชน ใน 10 ปี มีประชากร 2,600,000 ครัวเรือน โดยปลูก ครัวเรือนละ 400 ต้น มีจำนวนต้นไม้ 1,040 ล้านต้น จะได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 26 ล้านไร่ ซึ่งจะเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ 1,040,000 ล้านบาท

1.2) มีร่างกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการชุมชนไม่มีค่าเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

2. วัตถุประสงค์

2.1) สร้างอาชีพที่ยั่งยืน มั่นคง ด้วยการทำชุมชนไม่มีค่าบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

2.2) เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้อย่างหลากหลายในพื้นที่ต่างๆ เช่น ในสวนยางพารา ในสวนปาล์ม ในสวนผลไม้ และบ้านเรือน ในหัวไร่ปลายนา และในพื้นที่ว่าง เป็นต้น

2.3) จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนปลูกไม้มีค่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือที่ดินที่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย

3. การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ

3.1) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าโดยนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่ พร้อมทั้งให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้มีค่าให้มีลักษณะเฉพาะที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเรื่องต่างๆ

3.2) กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำ ปรับปรุง แก้ไข และบริการวิชาการเรื่อง พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการปลูกและการตัดไม้ รวมทั้งสนับสนุนการคัดเลือก เพาะพันธุ์ไม้ และการขยายพันธุ์ไม้มีค่า รวมทั้งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

3.3) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่อง ความหลากหลายทางพันธุกรรม การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า รวมทั้งจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ โดยพัฒนาจากโครงการที่ดำเนินการอยู่เดิม

3.4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ และเรื่องการใช้ต้นไม้เป็นหลักประกัน รวมทั้งให้สินเชื่อในการจัดทำโรงเพาะชำแก่เกษตรกร

3.5) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินการวางแผนและวิจัยเรื่องต้นไม้ที่ควรปลูกในแต่ละพื้นที่ และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

3.6) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเรื่อง กฎกระทรวงรองรับ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจพร้อมผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

3.7) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน/ชุมชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ

3.8) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ดำเนินการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และมีศักยภาพในการแข่งขัน

3.9) สมาคมธนาคารไทย ดำเนินการเรื่อง ความเหมาะสมของการนำ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจกับธนาคาร

3.10) สมาคมธุรกิจไม้ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการรับซื้อไม้แปรรูป

3.11) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่อง การตลาดและส่งออกไม้แปรรูป และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

3.12) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐานกระบวนการปลูกไม้มีค่า และพัฒนาระบบตรวจสอบพันธุ์ไม้

3.13) กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการปลูก ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำสำมะโนที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ที่ดิน

3.14) กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและเครือข่ายชุมชนให้มีความพร้อมในการเพาะปลูก ให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาต้นไม้ พร้อมทั้งศึกษาวิจัย และจัดธนบัตรต้นไม้

3.15) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการนำมาตรฐานการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (มอก.14061) และมาตรฐานห่วงโซ่การควบคุมผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ (มอก.2861) ซึ่งเป็นมาตรฐานชาติประกาศโดยกระทรวงอุตสาหกรรม เข้าเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล PEFC (Program for the Endorsement of Forest Certification) เพื่อขยายการเข้าถึงตลาดการค้าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้สู่ต่างประเทศ ซึ่งในการรับรองดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงการรับรองการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแบบกลุ่ม อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพ ให้แก่ เกษตรกรรายย่อยในโครงการชุมชนไม้มีค่าได้เข้าสู่การส่งออกไม้ได้อีกทางด้วย

เพื่อรองรับการดำเนินงานตามมติดังกล่าว ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2562 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอน 50ก ลงวันที่ 16 เมษายน 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 4 บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 106/2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะให้ป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา สำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม”

การลงทุนปลูกสร้างสวนป่า

สวนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า ได้ให้ข้อมูล การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกสวนป่า

(กรมป่าไม้, http://forestinfo.forest.go.th/pfd/km2-1.aspx#km21_5)

การลงทุนในการปลูกสวนป่าทั้งของภาครัฐและเอกชนมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีปฏิบัติ การบำรุงดูแลรักษา สภาพและขนาดของพื้นที่ ค่าจ้างแรงงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 5,000-30,000 บาทต่อไร่ เป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจรังวัดพื้นที่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่าหลัก ค่าปักหลัก ค่ากล้าไม้ ค่าปลูกและปลูกซ่อม ค่ากำจัดวัชพืช ค่าปุ๋ย ค่าใส่ปุ๋ย ค่าป้องกันไฟ ค่าไถพรวน ค่าตัดฟัน ค่าลิดกิ่ง และค่าขนส่ง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1-3 ปีแรก หลังจากนั้นค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และการบำรุงดูแลรักษาก็จะน้อยลงด้วย ซึ่งสามารถปล่อยให้ต้นไม้เติบโตตามธรรมชาติได้ ในด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน ได้แก่ รายได้จากการทำไม้ออก และรายได้จากการจำหน่ายไม้ที่ตัดขาย ระยะการลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกสัก ยูคาลิปตัส และกระถินเทพา ที่รอบตัดฟันต่างๆ ดังแสดงในตารางผนวกที่ 2-1

ตารางผนวกที่ 2-1 การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกสัก ยูคาลิปตัส และกระถินเทพา

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทน สุทธิ (บาท/ไร่)
สัก	15	3x3	178	11,125	182,697	171,572
	30	2x4	200	29,100	1,293,502	1,264,402
ยูคาลิปตัส	5	2x2	400	8,027	16,296	8,269
		2x3	266	7,541.88	16,236	8,694.52
		3x3	178	7,375.84	16,932	9,556.16
กระถินเทพา	5	2x3	266	7,389	12,060	4,671
		1x4	400	7,937	12,330	4,393
	8	2x2	400	10,192	17,208	7,016
		2x3	266	10,337	19,431	9,094
		2x4	200	12,949	29,673	16,725

2. การปลูกไม้

การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกไม้เลี้ยงเพื่อผลิตหน่อและลำ มีรอบตัดฟัน 12 ปี ระยะปลูก 4x5 เมตร (80 กอต่อไร่) ได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายในการลงทุนปลูกไม้เลี้ยงพบมีการบำรุงดูแลให้น้ำ ใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่งและลำ ซึ่งค่าใช้จ่ายของผู้ปลูกไม้มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการผลิตหน่อหรือลำ ขนาดของพื้นที่ การจัดการและแรงงาน การปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก 1-3 ไร่ ถ้าผู้ปลูกสามารถดำเนินการได้ภายในครอบครัวสามารถทำให้ต้นทุนลดน้อยลง สำหรับพื้นที่ขนาดกลางค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้น เนื่องจากต้องจ้างแรงงานในการดำเนินงาน สำหรับกล้าไม้ผู้ปลูกควรเริ่มปลูกจำนวนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายพันธุ์จากพื้นที่ของตนเอง จะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน

การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลี้ยงเพื่อผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไม้เลี้ยงผลผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไม้เลี้ยงผลผลิตหน่อไม้ ตั้งแต่ 50-300 กิโลกรัมต่อไร่ต่อเดือน ขึ้นอยู่กับชนิด พื้นที่ การให้น้ำ ซึ่งหน่อไม้จะมีราคาตั้งแต่ 5-20 บาทต่อกิโลกรัม โดยในช่วงฤดูฝนราคาหน่อไม้จะตกต่ำ อย่างไรก็ตาม การปลูกไม้เพื่อการผลิตหน่อต้องมีการจัดการแต่งกอตัดลำแก่ออก ปริมาณการตัดลำขึ้นกับขนาดกอและอายุ ตั้งแต่ 3-10 ลำต่อกอ ราคาลำตั้งแต่ 1-25 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดของลำ การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลี้ยงเพื่อผลิตลำและหน่อในตารางผนวกที่ 2-2

จากการปลูกไม้เลื้อยจะเริ่มให้ผลผลิตหน่อตั้งแต่ปีที่ 2 และผลผลิตลำตั้งแต่ปีที่ 3 จนกระทั่งถึงปีที่ 12 รวมรายได้จากการขายลำและหน่อทั้งสิ้น 239,200 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการปลูกและดูแลรักษา ได้แก่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่ากิ่งพันธุ์ (กล้าไม้) ค่าจ้างปลูก ค่าใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช ป้องกันไฟ ระบบน้ำ และการให้น้ำ ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมทั้งสิ้น 115,160 บาทต่อไร่ เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วจะคงเหลือกำไร 124,040 บาทต่อไร่ต่อ 1 รอบตัดฟัน รายละเอียดปรากฏในตารางผนวกที่ 2-3

ตารางผนวกที่ 2-2 การลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกไม้เลื้อย

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่)
ไม้เลื้อย	12	4X5	80	115,160	239,200	124,040

ตารางผนวกที่ 2-3 การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลผลิตลำและหน่อ

ปีที่	ผลผลิตและรายได้ลำ			ผลผลิตและรายได้หน่อ	
	ผลผลิตลำ		รายได้ลำ (บาทต่อปี)	ผลผลิตหน่อ (กก./ปี)	รายได้ (บาทต่อไร่)
	ลำ/กอ/ปี	ลำ/ไร่/ปี			
1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	480	5,280
3	2	160	6	720	7,920
4	3	240	7	960	10,560
5	4	320	8	1,200	13,200
6	5	400	9	1,440	15,840
7	6	480	10	1,680	18,480
8	6	480	11	1,920	21,120
9	7	560	12	2,160	23,760
10	7	560	12	2,400	26,400
11	6	480	12	2,400	26,400
12	6	480	12	2,400	26,400

“กรณีพืชทางเลือกอื่นๆ ให้มีการทบทวนเช่นเดียวกัน โดยให้ยึด “การตลาด” หรือการจำหน่ายเป็นสำคัญ”

สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี

135/1 หมู่ที่ 5 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

WWW.r02.ldd.go.th/pri

